

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
EVANGELICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Bakalářská práce

**Kolpingův dům,
azylový dům pro matky s dětmi,
jako prevence sociálního vyloučení**

Markéta Davidová

Katedra sociální pedagogiky
Vedoucí práce: PhDr. Vladimír Mašát
Studijní program: Sociální práce
Studijní obor: Pastorační a sociální práce

Praha 2009

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci s názvem Kolpingův dům, azylový dům pro matky s dětmi, jako prevence sociálního vyloučení, napsala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů.

Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna veřejnosti ke studijním účelům.

V Praze dne 29. května 2009

Markéta Davidová

Bibliografická citace

Kolpingův dům, azylový dům pro matky s dětmi, jako prevence sociálního vyloučení: bakalářská práce, autor: Markéta Davidová, vedoucí práce: PhDr. Vladimír Mašát, Praha, 2009, s. 42

Anotace

Bakalářská práce – Kolpingův dům, azylový dům pro matky s dětmi, jako prevence sociálního vyloučení, pojednává o společenském jevu - o sociálním vyloučení. Zvláště o jeho příčinách a problémech, které se k tomu vztahují. Sociální vyloučení se týká i osamocených rodičů a tato práce se zaměřuje převážně na tuto skupinu. Následující část práce je o úloze státních organizací, které sociálně vyloučené osoby podporují finančně a prostřednictvím sociálních služeb zaměřených na prevenci. Praktická část práce je věnována Kolpingovu domu – azylovému domu pro matky s dětmi, kterým hrozí riziko sociálního vyloučení. Představuji zde cíle organizace, podmínky pobytu v Kolpingově domě a pro koho je pobyt v Kolpingově domě prioritně určen. Práce obsahuje popis sociální práce v Kolpingově domě, především informace o službě pod názvem videotrénink interakcí, kasuistiku neboli příběh typické klientky, se kterou jsem delší dobu v kontaktu, rozhovor se sociální pracovnící Kolpingova domu a dotazník zjišťující spokojenost a kvalitu poskytovaných sociálních služeb v Kolpingově domě. Součástí práce je osm příloh, např. aktuální seznam azylových domů pro matky s dětmi v České republice, týdenní program Kolpingova domu a představení ostatních projektů Kolpingova díla.

Klíčová slova

sociální vyloučení, prevence, azylový dům, sociální služby

Summary

Kolping shelter house, shelter house for mother with children, to prevent social exclusion

Bachelor's thesis - Kolping house, shelter for mothers with children, to prevent social exclusion, deals with the social phenomenon - social exclusion. Especially on the causes and issues that relate to this. Social exclusion also applies to lonely parents and this work focuses mainly on this group. The following is part of the work on the role of state organizations that promote socially excluded persons through financial and social services aimed at prevention. Practical work is given Kolping house - the house of asylum for mothers with children, who risk social exclusion. I present here the objectives of the organization, the conditions of stay in Kolping house and who is resident in the house Kolpingově primarily intended. The work contains a description of social work in Kolping house, especially information about the service under the name video interaction guidance, the story – case study of typical clients with I have a longer time in contact, interview with social worker Kolping house, questionnaire and providing satisfaction and quality of social services in Kolping house. Part of the work are eight annexes, such as the current list of shelters house for mothers with children in the Czech Republic, a weekly program Kolpingova house and other projects Kolping work.

Keywords

social exclusion, prevention, shelter house, social services

Tímto děkuji svému vedoucímu bakalářské práce, PhDr. Vladimíru Mašátovi, za odborné rady a připomínky.

Obsah bakalářské práce

Úvod	1
1. Sociální vyloučení	2
1. 1. Příčiny sociálního vyloučení.....	3
1. 2. Mechanismy sociálního vyloučení.....	3
1. 2. 1. Prostorové vyloučení.....	3
1. 2. 2. Ekonomické vyloučení.....	4
1. 2. 3. Politické vyloučení.....	4
1. 2. 4. Symbolické vyloučení.....	4
1. 2. 5. Vyloučení ze služeb.....	4
1. 3. Antiopresivní přístupy.....	4
1. 4. Složky sociálního vyloučení.....	5
2. Sociální práce s osamocenými rodiči	6
2. 1. Podpora osamocených rodičů.....	7
2. 2. Finanční podpora osamocených rodičů.....	7
2. 2. 1. Rodičovský příspěvek.....	7
2. 2. 2. Přídavek na dítě.....	8
2. 2. 3. Systém pomoci v hmotné nouzi.....	8
2. 3. Sociální služby pro osamocené rodiče.....	8
2. 4. Azylové domy pro matky s dětmi.....	9
3. Kolpingův dům – azylový dům pro matky s dětmi	10
3. 1. Poslání Kolpingova domu.....	10
3. 2. Cíle pobytu v Kolpingově domě.....	10
3. 3. Tréninkový byt.....	11
3. 4. Sociální služby v Kolpingově domě.....	12
3. 4. 1. Základní činnosti poskytované v rámci služeb Azylový dům.....	12
3. 4. 2. Základní činnosti poskytované v rámci služby Sociálně aktivizační služby... 12	
3. 4. 3. Základní činnosti poskytované v rámci služby Krizová pomoc.....	14
3. 5. Podmínky pobytu v Kolpingově domě.....	14
4. Sociální práce v Kolpingově domě	16
4. 1. Pomoc s psaní žádostí o byt.....	16
4. 2. Pomoc s finančním hospodařením.....	16
4. 3. Vypracovávání individuálních cílů pro klientky.....	17
4. 4. Komunitní setkávání.....	17
4. 4. 1. Vysvětlení pojmu komunita.....	17
4. 4. 2. Průběh komunitního setkávání v Kolpingově domě.....	18
4. 5. Videotrénink interakcí.....	18
4. 5. 1. Vysvětlení pojmu.....	19
4. 5. 2. Typologie problémů.....	19
4. 5. 3. Průběh VTI v Kolpingově domě.....	20

5. Vlastní zkušenost získaná v Kolpingově domě.....	21
5. 1. Vyhodnocení dotazníků zjišťujících spokojenost klientek se službami v KD... 21	21
5. 2. Kasuistika – Eliška.....	23
5. 2. 1. Můj názor na Elišku.....	26
5. 2. 2. Prognóza dalšího vývoje.....	26
5. 2. 3. Rozhovor s Eliškou.....	26
5. 2. 4. Závěr rozhovoru s Eliškou.....	28
5. 2. 5. Následující vývoj Eliščiny situace.....	28
5. 2. 6. Můj názor na Eliščinu situaci.....	30
5. 3. Rozhovor se sociální pracovnící Kolpingova domu.....	30
5. 3. 1. Závěr z rozhovoru se sociální pracovnící.....	33
5. 4. Reflexe zkušeností získané v Kolpingově domě.....	33
<u>Závěr</u>.....	35
 Seznam použité literatury.....	 36

Přílohy

- 1) Grafické znázornění sociálního vyloučení
- 2) Dávky pomoci v hmotné nouzi
- 3) Ostatní azylové domy pro matky s dětmi v České republice
- 4) Sociální projekty Kolpingova díla
- 5) Formulář sloužící k sebehodnocení klientek
- 6) Program Kolpingova domu
- 7) Struktura rozhovoru s klientkami Kolpingova domu
- 8) Fotogalerie

Úvod

Ve své práci se věnuji sociálnímu vyloučení a úloze státních a jiných organizací, které s tímto společenským problémem pracují. V teoretické práci představím sociální vyloučení obecně, osoby, kterých se to může týkat a sociální práci, která tento problém může minimalizovat. V praktické části se zaměřím převážně na organizaci, kde jsem strávila dlouhodobou praxi. Mluvím o Kolpingově domě, azylovém domě o matky s dětmi, který pomáhá zmírnit následky sociálního vyloučení a zaměřuje se na ohroženou skupinu, na mladé matky s dětmi, které se dostaly do obtížné životní situace. Ve většině případů jim chybí rodinné zázemí, kde by si mohly osvojit základní poznatky a dovednosti například týkající se výchovy dětí, jednání s úřady a hospodaření s penězi.

Pokud se jedinec dostane do obtížné životní situace, nepochybně mu to činí jisté obtíže. Je to horší v případě, kdy má malé děti a může mu hrozit jejich odebrání. Hlavní cíl Kolpingova domu je rodina, která funguje v běžném sociálním prostředí. Je známé, že pokud dítě vyrůstá v ústavním prostředí namísto rodiny, může být nějakým způsobem deprivováno.

V současné době sociální pracovníci upřednostňují práci s celou rodinou. „Riziková“ rodina, která se může jevit jako „nekompetentní“ k výchově dětí, na sobě může za pomoci jistých odborníků a okolností pracovat a její situace se může postupně měnit. V Kolpingově domě jsou klientky vedeny k osobnímu rozvoji. Zapojují se do programu, který zahrnuje pravidelné konzultace se sociálními pracovníci, kurzy praktických dovedností pro život, mají možnost využít služeb psychoterapeuta a spoustu dalších. Po odchodu z tohoto azylového domu by měly být schopné lépe se starat především o své děti a minimalizovat rizika, která vedou k sociálnímu vyloučení. Mezi hlavní zdroje, ze kterých budu čerpat je odborná literatura, organizační řád Kolpingova domu a také moje vlastní zkušenosti a postřehy, které jsem během své praxe získala.

Cíl mé práce je zjistit, zda je Kolpingův dům organizace, které se daří pomáhat klientkám v obtížných životních situacích, jak klientkám pomáhá sociální práce v tomto azylovém domě a zda se jim daří integrovat se do běžného sociálního prostředí. Praktická část mé práce bude obsahovat kasuistiku typické klientky, rozhovor se sociální pracovníci a výzkum zjišťující spokojenost se službami v Kolpingově domě, který provedu se současnými klientkami.

1. Sociální vyloučení

Původ sociálního vyloučení můžeme hledat v 60. až 70. letech našeho století ve Francii, kde se lidé, žijící v chudobě označovali jako les exclus. Rozvinutí pojmu a jeho použití v současném významu je většinou připisováno Renému Lenoirovi, který tento pojem používal v souvislosti o osobami, nebo skupinami osob, které byly vyloučeny ze státního systému sociálního zabezpečení.

(Toušek L., 2007)

„Sociální vyloučení – neboli sociální exkluze je proces (případně stav), který určité jednotlivce, rodiny, případně skupiny či celá lokální společenství (komunity) omezuje v přístupu ke zdrojům, které jsou potřebné pro participaci na sociálním, ekonomickém i politickém životě společnosti.“

(Kahoun V. a kol., Vybrané kapitoly k sociální práci, 2007, str. 163)

Termín sociální exkluze má blízko k pojmu chudoba, není s ním však totožný. Chudoba je spojena s oddělením jedinců a skupin od materiálních zdrojů společnosti. Sociální vyloučení je vyřazení z účasti na společenském životě a je spojena se ztrátou sociálního statusu. Některé skupiny obyvatel jsou sociálním vyloučením ohroženy více než jiné. Jedná se především o:

- nedostatečně vzdělané osoby
- dlouhodobě nebo opakovaně nezaměstnané
- osoby s handicapem (mentálním či fyzickým)
- osoby trpícím nějakým druhem závislosti
- osaměle žijící seniory
- imigranty
- příslušníky menšin (etnických, náboženských)
- osoby, které se ocitly v těžké životní situaci, z níž si samy nedokáží pomoci (například osamělé matky s dětmi, o kterých se ve své práci budu nejvíce zmiňovat)

Riziko se zvyšuje v případě jedinců a skupin, u kterých se kumulují výše uvedené faktory. V České republice nejohroženější skupinu tvoří Romové. Nejvíce chudinských lokalit vyrůstá v chudých regionech v severočeském a severomoravském pohraničí.

(Kahoun V. a kol., 2007)

1.1. Příčiny sociálního vyloučení

Mezi nejčastější příčiny sociálního vyloučení patří chudoba a nízké příjmy (bezprostředně souvisí s nezaměstnaností), nízká míra vzdělanosti, zdevastované životní prostředí a často také etnická příslušnost. Mezi další příčiny patří i diskriminace (především v oblasti bydlení a trhu práce).

(Kahoun V. a kol., 2007)

Obecně můžeme příčiny sociálního vyloučení rozdělit na **příčiny vnitřní a příčiny vnější**. **Vnější příčiny** jsou takové jevy, které jsou mimo dosah a kontrolu postižených osob. Takové vlivy sociálně vyloučení lidé nemohou ovlivnit vlastním jednáním, a pokud ano, tak velmi obtížně. Vnější příčiny jsou dány širšími společenskými podmínkami. Oproti tomu **vnitřní příčiny** jsou jevy, které jsou důsledek jednání konkrétních lidí, jichž se sociální vyloučení týká. Ti mohou vlastním přičiněním sociální vyloučení způsobovat, nebo posilovat jeho stávající existenci. Mezi tyto příčiny patří například ztráta pracovních návyků při dlouhodobé nezaměstnanosti, dlouhodobá neschopnost hospodařit s penězi a dostát svých finančních závazků, orientace na okamžité uspokojení potřeb vycházející z dlouhodobé frustrace, apatie, nízká motivace k řešení vlastních problémů a podobně.

(Toušek L., 2007)

1. 2. Mechanismy sociálního vyloučení

Mechanismy sociálního vyloučení jsou způsoby, kterými probíhá vytěsňování jedinců nebo skupin na okraj společnosti. Jedná se o tyto způsoby:

1. 2. 1. Prostorové vyloučení:

Jedná se o stav či proces vylučování určitých sociálních skupin do různých oblastí, sídel či lokalit. Může to být důsledkem diskriminace, (často jsou prostorově vyloučeny skupiny jiného, než většinového etnika) nelze to však říci jednoznačně. V souvislosti s prostorovým vyloučením můžeme mluvit také o matkách s dětmi v kočárku, které mají ztíženou schopnost dostat se do určitých míst.

1. 2. 2. Ekonomické vyloučení:

Jedná se o vyloučení z trhu práce či marginalizace znevýhodněných jedinců či skupin na tomto trhu, tj. nezaměstnanost nebo odsouvání do podhodnocených a nestabilních pracovních pozic.

1. 2. 3. Politické vyloučení

Týká se například neúčasti jedinců či sociálních skupin na demokratických procesech, popř. vyloučení z občanských, politických a lidských práv.

1. 2. 4. Symbolické vyloučení

Symbolicky vyloučené osoby či celé skupiny jsou označovány jako nenormální, deviantní, cizí, dochází k jejich stigmatizaci a diskriminaci.

1. 2. 5. Vyloučení se služeb

Obvyklým rysem sociálního vyloučení je nedostatečný přístup k základním službám veřejným i komerčním, které jednotlivci či rodiny veřejně používají. Linie exkluze začíná již s vyplňováním formulářů, jež mohou být složité k pochopení, přes neochotu úředníků ztrácet čas s méně komunikačně zdatnými klienty až po dostupnost informací o existenci služby. Sociální práce v podání státních institucí může mít převážně administrativní charakter a počítá s jistou sociální vybaveností klientů, kteří jsou schopni využít nabízených možností.

Například s romskou komunitou je často spojováno podezření ze zneužívání služeb sociální pomoci. Realita však ukazuje, že mnozí Romové, nejčastěji z důvodu své nevzdělanosti, neinformovanosti a sociální izolace od většinové společnosti, neumějí využívat všech možností, které státní systém sociální pomoci poskytuje. K této situaci přispívá vzájemná nedůvěra klientů romské komunity k institucím, které spravuje většinová společnost a zároveň nedůvěra pracovníků těchto institucí ke svým klientům.

(Kahoun V. a kol., 2007)

1. 3. Antiopresivní přístupy

V souvislosti s diskriminací můžeme mluvit o antiopresivních přístupech, které se začaly prosazovat ke konci osmdesátých a v průběhu devadesátých let v moderní sociální práci.

Antiopresivní neboli antidiskriminující přístupy jsou namířeny proti znevýhodňování a utlačování. Mezi tři imperativy patří: spravedlnost, rovnost a spoluúčast. Spravedlnost zde znamená předpoklad, že s každým bude nakládáno podle práva, že práva nebudou nikomu omezována, nebo dokonce odírána. Rovnost neznámá totéž co stejnost.

Nakládat s každým stejně totiž neznámá nakládat s každým rovně. Je potřeba brát v potaz rozdíly ve specifických potřebách každého z nás.

Koncept spoluúčasti představuje zapojení klientů do plánování, koordinace a vyhodnocování služeb. Vytváří příležitost pro „zmocňování klientů“ i pro to, aby služby skutečně odpovídaly jejich potřebám. Zmocňování znamená, že sociální pracovník by měl pomáhat lidem k tomu, aby získali větší moc (vládu, kontrolu) nad svými vlastními životy a životními podmínkami. Proto je tento koncept vhodný v boji s opresí a diskriminací.

(Matoušek O. a kol., 2001)

„Velký význam se v antiopresivních přístupech přikládá analýze klientovy situace. Během ní sociální pracovník sbírá informace o klientových potřebách a možnostech situace, v níž se klient nachází. Pokud se už při analýze problému uplatňují předsudky a stereotypy (např. pohled na romské rodiny), stává se sociální pracovník sám činitelem diskriminace a utlačování.“

(Matoušek O. a kol., Základy sociální práce, 2001, str. 240)

1. 4. Složky sociálního vyloučení

Sociální vyloučení je multidimenzionální jev. Obvykle se projeví v těchto oblastech:

- nezaměstnanost, závislost na sociálních dávkách
- nízká míra vzdělanosti a ztížená možnost tuto nevýhodu překonat
- špatné právní povědomí, neschopnost rozumět vlastním právům a povinnostem
- problémy s bydlením, život v ghettu či na ubytovně
- špatný zdravotní stav, nevyhovující hygienické podmínky
- dluhy, závislost na lichvářích, neschopnost hospodařit s penězi
- apatie z dlouhodobého života v chudobě a opakovaných nezdarů *(viz. Příloha č. 1)*

2. Sociální práce s osamocenými rodiči

V další kapitole se věnuji sociální práci s osamocenými rodiči a to z důvodu, že pokud je rodina nekompletní a o dítě se stará jen matka či otec, je více ohrožená sociálním vyloučením.

„Rodina má dnes nejrůznější podoby. Tradiční podoba matka-otec-dítě/děti je dnes jen jednou z desítek variací forem rodinného soužití, které se začaly rozšiřovat. V neúplné rodině zůstává s dítětem jen jeden z rodičů, přičemž ten druhý chybí.“

(Matoušek O. a kol., Sociální práce v praxi, 2005, str. 43)

Nejčastějším případem osamocené rodiče je rozvedená žena žijící se svým nezletilým dítětem nebo dětmi. Jen v 10 % rodin s jedním rodičem je v čele muž. Ekonomické zajištění rodiny, vedení domácnosti a čas věnovaný výchově a péči o děti je pro osamocenou matku velkou zátěží. V některých případech nedokáže naplnit potřeby svých dětí tak dobře, jak by si přála, což může vést k pocitům beznaděje a snižovat to její sebehodnocení.

(Matoušek O. a kol., 2005)

Mezi rizika osamocené rodičovství patří hlavně ekonomické znevýhodnění. Osamocení rodiče jsou – na rozdíl od úplných rodin – častěji ohroženi nezaměstnaností, sociální izolací a chudobou. Riziko chudoby se u osamocených rodičů častěji týká matek než otců, kteří jsou obecně ekonomicky lépe zabezpečeni. Problém není jen v materiální oblasti, i hmotná nouze mívá další sociální dopady, z nichž za nejzávažnější lze považovat sníženou dostupnost vzdělání. Chudoba rodiče může ovlivnit i kvalitu vzdělání dítěte, např. tím, že se rodič nebude moci dovolit zaplatit mu různé knihy, učebnice, doučování...

(Matoušek O. a kol., 2005)

U osamocených rodičů představuje nezaměstnanost značné riziko, protože případná chudoba rodiče může vyvolat i dětskou chudobu. Osamocení rodiče se velmi často ocitají na úřadech práce. Osamocené matky po mateřské dovolené mají někdy jen malou nebo žádnou praxi, u některých profesí „zastaralé“ dovednosti, získané zastarávajícím vzděláním. Zaměstnavatelé je často odmítají právě proto, že pečují o dítě bez pomoci druhého rodiče. Tyto rodiny pobírají sociální dávky a jejich příjmy se pohybují na hranici životního minima.

(Matoušek O. a kol., 2005)

2. 1. Podpora osamocených rodičů

Rodiny osamocených rodičů potřebují větší podporu při plnění rodičovských povinností. Tato podpora se uskutečňuje ve dvou rovinách: finanční, což je oblast sociální politiky, a nefinanční, což je sféra sociálních služeb. Existují i nestátní organizace jako například Národní centrum pro rodinu, Mateřská centra aj. Osamoceným rodičům tyto organizace nabízejí víkendová setkání, integrační programy, poradny.

(Matoušek O. a kol., 2005)

2. 2. Finanční podpora osamocených rodičů

Úkolem sociální politiky státu je mimo jiné finančně podporovat rodinu s dětmi. Systém státní sociální podpory je upraven zákonem č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů. Podle tohoto zákona se poskytují dávky: příspěvek na dítě, rodičovský příspěvek, sociální příplatek, příspěvek na bydlení, dávky pěstounské péče, porodné a pohřebné. Pro osamocené rodiče jsou aktuální dávky: rodičovský příspěvek a příspěvek na dítě, tudíž tyto dva druhy dávek podrobněji představím.

2. 2. 1. Rodičovský příspěvek

„Nárok na rodičovský příspěvek má rodič, který po celý kalendářní měsíc osobně, celodenně a řádně pečuje o dítě, které je nejmladší v rodině. Rodičovský příspěvek je stanoven ve čtyřech výměrách daných v pevných měsíčních částkách - zvýšené (11 400 Kč), základní (7 600 Kč), snížené (3 800 Kč) a nižší (3 000 Kč).

Rodič si může zvolit čerpání rodičovského příspěvku po dobu dvou, tří nebo čtyř let. Volbou doby čerpání si rodič zároveň volí i k ní příslušnou výši příspěvku, a to:

rychlejší čerpání rodičovského příspěvku – po peněžité pomoci v mateřství (dále jen PPM) ve zvýšené výměře (11 400 Kč) do 24 měsíců věku dítěte; o tuto formu čerpání však může požádat pouze rodič, který má nárok na PPM ve výši alespoň 380 Kč za kalendářní den;

klasické čerpání - po PPM v základní výměře (7 600 Kč) do 36 měsíců věku dítěte; o tuto formu čerpání může požádat pouze rodič, který má nárok na PPM;

pomalejší čerpání - po PPM nebo od narození dítěte (nevznikl-li nárok na PPM) v základní výměře (7 600 Kč) do 21 měsíců věku dítěte a dále ve snížené výměře (3 800 Kč) do 48 měsíců věku dítěte.“

(<http://www.mpsv.cz/cs/2>, dne 13. 4. 2009)

2. 2. 2. Přídavek na dítě

„Přídavek na dítě je základní dlouhodobou dávkou poskytovanou rodinám s dětmi. Nárok mají rodiny s příjmem do 2,4násobku životního minima. Přídavek na dítě je poskytován ve třech výších podle věku dítěte. Do šesti let dítěte rodič pobírá měsíčně 500 Kč, od šesti do patnácti let 600 Kč a od patnácti do 26 let dítěte 700 Kč.“

(<http://www.mpsv.cz/cs/2>, dne 13. 4. 2009)

2. 2. 3. Systém pomoci v hmotné nouzi

Systém pomoci v hmotné nouzi je jedním z opatření, kterými Česká republika bojuje proti sociálnímu vyloučení. Upravuje zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů. Je moderní formou pomoci osobám s nedostatečnými příjmy, motivující tyto osoby k aktivní snaze zajistit si prostředky k uspokojení životních potřeb. Vychází z principu, že každá osoba, která pracuje, se musí mít lépe než ta, která nepracuje, popřípadě se práci vyhýbá. Mezi dávky poskytované ze zákona o hmotné nouzi patří příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení a mimořádná okamžitá pomoc. (viz. Příloha č. 2) O dávkách pomoci v hmotné nouzi rozhodují a vyplácejí je pověřené obecní úřady.

2. 3. Sociální služby pro osamocené rodiče

Stát podporuje osamocené rodiče i ve sféře sociálních služeb. Sociální služby se dělí na služby sociálního poradenství (napomáhají osobám zajistit jejich fyzickou a psychickou soběstačnost s cílem umožnit jim zapojení do běžného života společnosti), sociální péče (služby pečovatelské, jejichž prostřednictvím se pečuje o osobu, která není schopna se plně postarat sama o sebe) a sociální prevence. Zákon obsahuje rovněž dělení forem, v jakých se tyto služby mohou vyskytovat. Jsou to služby: pobytové, ambulantní a terénní. Předmět mého zájmu jsou především služby sociální prevence, jejichž cílem je napomáhat zabránit sociálnímu vyloučení osob, které jsou ohroženy pro krizovou sociální situaci. Zákon o

sociálních službách upravuje druhy služeb sociální prevence. Jsou to například: telefonická krizová pomoc, kontaktní centra, domy na půli cesty, terénní programy, terapeutické komunity, nízko-prahová denní centra a především azylové domy.

(Matoušek O. a kol., 2007)

2. 4. Azylové domy pro matky s dětmi

Azylové domy hrají nezastupitelnou úlohu ve službách sociální prevence. Zákon o sociálních službách č. 108/2006 vymezuje azylové domy takto: "

„Azylové domy poskytují pobytové služby na přechodnou dobu osobám v nepříznivé sociální situaci spojené se ztrátou bydlení. Služba podle odstavce 1 obsahuje tyto základní činnosti: poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy, poskytnutí ubytování a pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.“

(<http://www.sagit.cz/pages/sbirkatxt.asp?cd=76&typ=r&zdroj=sb06108>, dne 13. 4. 2009)

V České republice mezi klientky azylovým domů patří nejčastěji matky dětí mladších než 3 roky, které byly ohrožovány manželem/partnerem nebo na ně působil jiný nepříznivý vliv, přímo či nepřímo zasahující i jejich dítě. Azylové domovy poskytují vedle zvýhodněného ubytování i podporu matkám při výchově dětí.

(Matoušek O. a kol., 2007)

Příloha č. 3 obsahuje seznam současných azylových domů pro matky s dětmi v České republice. *(viz. Příloha č. 3)*

3. Kolpingův dům – azylový dům pro matky s dětmi

Hlavní část mého zájmu je Kolpingův dům, který poskytuje pomoc a podporu matkám s dětmi (popř. rodinám), které se nachází v nepříznivé sociální situaci spojené s absencí vhodného bydlení, kterou nejsou schopny řešit vlastními prostředky a silami. Adresa Kolpingova domu je Bohnická 32/3, Praha 8, 181 00. Kolpingův dům je vhodný především pro velmi mladé (i nezletilé) nebo nezralé matky, je vhodný pro ženy, které neměly žádné nebo vhodné rodičovské vzory (z dětských domovů, z dysfunkčních rodin). Mezi časté klientky patří také matky s mentálním nebo fyzickým handicapem a také matky rizikové (například v minulosti byly závislé na drogách).

Součástí dohody o ubytování je účast na programu Kolpingova domu, klientka by rovněž měla respektovat domácí řád a zúčastňovat se následujících povinných aktivit:

- pravidelné konzultace se sociální pracovnící
- práce na komunikaci s dítětem pomocí videotréninku interakcí
- plnění služeb v rámci údržby domu a zahrady
- účast na kurzu vaření a pečení
- účast na poradách a komunitách
- spolupráce s odbornou instruktorkou při péči o dítě a vedení domácnosti
- klientka může požádat o pomoc psychoterapeuta v případě osobních, vztahových nebo psychických problémů, nebo se může zúčastnit nepovinných kurzů práce s počítačem

3. 1. Poslání Kolpingova domu

Posláním Kolpingova domu je ochrana rodiny a předcházení jejímu sociálnímu vyloučení. Celé Kolpingovo dílo vnímá rodinu jako základní a nejdůležitější jednotku lidského společenství, proto ji chrání před nepříznivými vlivy a usiluje o veřejnou podporu a uznání rodiny jako hodnoty vysokého společenského významu. V příloze č. 4 zmiňuji ostatní sociální projekty Kolpingova díla (*viz. Příloha č. 4*)

3. 2. Cíle pobytu v Kolpingově domě

Mezi hlavní cíle pobytu v Kolpingově domě je podporovat a rozvíjet dovednosti, které jsou nezbytné pro samostatný život v běžném sociálním prostředí. Klientky Kolpingova domu by měly umět hospodařit s vlastními příjmy, neupadnout do dluhů či platební neschopnosti, dobře pečovat o dítě, rozumět jeho potřebám a uspokojovat je, zajistit potřebnou lékařskou

pěči, rozvíjet děti po fyzické i psychické stránce Dále by měly navazovat a pěstovat dobré osobní vztahy a v neposlední řadě umět komunikovat s úřady, s potencionálními zaměstnavateli a znát svá práva a povinnosti

Klientky si během pobytu samy hodnotí jednotlivá kritéria, jak výše jmenované požadavky zvládají. Během pobytu vše pravidelně konzultují se sociálními pracovníci. Pro ilustraci v příloze č. 5 uvádím sebehodnotící formulář. (viz. Příloha č. 5)

Nedílnou součástí je i postupné řešení hlavních existenčních problémů - finanční zabezpečení a byt. V říjnu 2007 byl uveden do provozu první tréninkový byt, novinka v programu Kolpingova domu.

(<http://www.kolpingpraha.cz/azylovy-dum/?nas-program>, dne 5. 5. 2009)

3. 3. Tréninkový byt

Po odchodu z Kolpingova domu je některým klientkám umožněno bydlet v tréninkovém bytě, kde budou hradit nájem a poplatky a vyzkoušet si hospodařit s penězi mimo azylový dům. Pobyt v tréninkovém bytě se poskytuje na určitou dobu a další dohoda o spolupráci se sociálními pracovníci je formou terénní práce. Cílem projektu je navýšit ubytovací kapacitu (v současné době Kolpingův dům může ubytovat maximálně 9 klientek s dětmi, ročně eviduje přes 100 žádostí). Také je cílem doplnit systém práce o další článek - následnou péči formou terénní práce a předcházet tak možnému selhání, které může vést až k odebrání dítěte.

Tým Kolpingova domu by chtěl výhledově dospět ve spolupráci s úřady městských částí ke komplexní péči o sociálně znevýhodněné a rizikové mladé matky a jejich děti. Tato spolupráce by měla mít následující podobu: vytipování vhodné klientky odborem sociálně právní ochrany dítěte, umožnit jí pobyt v Kolpingově domě s intenzivním sociálně rehabilitačním programem, následně jí umožnit péči v tréninkovém bytě a její přechod do obecního bytu. Hlavní přínos projektu (kromě možnosti poskytnout pomoc více matkám s malými dětmi) tým Kolpingova domu vidí v tom, že klientky budou mít možnost postupného přechodu ke zcela samostatnému životu v běžném sociálním prostředí. V současné době má Kolpingův dům k dispozici čtyři tréninkové byty.

(<http://www.kolpingpraha.cz/azylovy-dum/?treninkovy-byt>, dne 6. 5. 2009)

3. 4. Sociální služby v Kolpingově domě

Kolpingův dům poskytuje sociální služby v souladu se zákonem 108/2006 Sb. o sociálních službách. Podle tohoto zákona poskytuje tzv. služby sociální prevence. Organizace je pojištěna na škody způsobené při poskytování sociálních služeb.

Druhy poskytovaných služeb v Kolpingově domě

Azylový dům

Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi

Krizová pomoc

Kromě výše uvedených služeb poskytuje Kolpingův dům základní sociální poradenství.

3. 4. 1. Základní činnosti poskytované v rámci služby Azylový dům

Vytvoření podmínek pro samostatnou přípravu stravy.

Uživatel služby má v rámci poskytnutí ubytování vytvořeny podmínky pro samostatnou přípravu stravy. Součástí každé bytové jednotky je vlastní kuchyň vybavená nádobím, vařičem a lednicí, k dispozici je i velká společná kuchyně.

Poskytnutí ubytování (osobám s dětmi v nepříznivé sociální situaci).

Ubytování je poskytováno na dobu 3 měsíce až 2 roky. Služba je poskytována celodenně a nepřetržitě po celý rok. Uživatel služby je přijímán na základě smlouvy o poskytnutí služby.

Pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.

Nepříznivá sociální situace je řešena s podporou a pomocí sociální pracovnice, ve spolupráci s dalšími odbornými pracovišti. Uživatelé postupují prostřednictvím malých kroků k většímu cíli. Zaměstnanci azylového domu je na cestě k cíli trvale podporují. Zdravotní služby jsou zajišťovány prostřednictvím zdravotnických zařízení dle volby uživatelů služby.

3. 4. 2. Základní činnosti poskytované v rámci služby Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi

Mohou být individuální – videotrénink interakcí, nácvik praktických činností, individuální konzultace se sociální pracovníci. A nebo můžou být skupinové – kurz vaření/pečení, kurz práce na PC, pracovní program, výchovně poradenský program. Tyto činnosti zde představím:

Videotrénink interakcí

Metoda práce s videozáznamem, která učí rodiče vnímat potřeby svých dětí a rozvíjet jejich vzájemnou komunikaci. Rodiče se učí zaměřovat svou pozornost na signály vysílané dítětem svému okolí a reagovat tak, aby jeho potřeby byly uspokojeny. Stimulují ho tak k dalším komunikačním pokusům.

Klientka se při nástupu ve Smlouvě o poskytování soc. služeb zavazuje alespoň ke 3 natáčením a následným rozborům. V případě dalšího zájmu matky je možné ve videotréninku pokračovat. Videotrenérka je přítom vázána smlouvou o diskrétnosti při práci s materiálem, který nesmí bez souhlasu klientky nikde použít.

Kurz vaření/ pečení

Kurz vaření a pečení se koná 1x v týdnu. Klientky se učí vařit a péct pro větší množství lidí. Učí se vařit a péct především stravu, která je cenově příznivá a současně výživná a vhodná pro děti. Součástí kurzu je výběr receptu, nákup potřebných surovin, samotná příprava pokrmu, servírování a následný úklid. Kurz probíhá pod vedením výchovné instruktorky.

Kurz práce s počítačem

Počítačové kurzy jsou určeny matkám ubytovaným v Kolpingově domě, popř. i jejich partnerům. Obsahem kurzu jsou základy práce s počítačem a internetem. Pokud zájem uživatelů trvá, mohou po absolvování základního kurzu pokračovat v náročnější výuce. Základní kurz probíhá vždy pro 4 uživatele za současného hlídání dětí. Uživatelé mají v Kolpingově domě k dispozici počítačovou síť se stálým připojením k internetu. Kurzy jsou bezplatné. Úspěšní absolventi získávají osvědčení.

Pracovní program

Pracovní program pod vedením instruktorky probíhá 1x týdně po dobu jedné hodiny. V létě formou práce na přilehlé zahradě, v zimních měsících formou ručních prací. Tyto

činnosti doprovází hlídání dětí. Ubytované klientky se navíc přidělenou službou starají o běžnou údržbu objektu a zahrady. Samy rozhodují, ve které části dne tuto službu vykonají, někdy postačí i 1x týdně. Práce obvykle netrvá déle než 20 minut. Po měsíci si klientky úseky vymění. Cílem programu je nejen vytváření pravidelných návyků, ale hlavně zodpovědného vztahu k prostředí, ve kterém žijí a úcta k práci druhých.

Výchovně poradenský program

Výchovně poradenský program zprostředkuje rodičům především nové informace v oblastech vývojové psychologie, výchovy, výživy a péče o zdraví dětí. Jsou předávány různou formou (promítání, četba z odborných publikací, beseda s odborníkem atd.). Program probíhá 1x měsíčně.

Zprostředkování kontaktu se společenským prostředím

Mezi to patří příprava na úřední jednání, návštěva kulturních akcí, kontakty s místní komunitou, docházka dětí do běžných školských zařízení

Sociálně terapeutické činnosti - což je komunitní setkávání a nepovinná psychoterapie.

3. 4. 3. Základní činnosti poskytované v rámci služby Krizová pomoc

Poskytnutí ubytování.

V samostatném bytě s příslušenstvím rodinám v náhlé krizi, bez přístřeší, osobám ohroženým domácím násilím

Poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy.

Základní potraviny jsou poskytnuty zdarma, součástí bytu je vybavená kuchyně.

Pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.

Pomoc při řešení nepříznivé sociální situace, intenzivní spolupráce s dalšími organizacemi, hledání další pomoci.

3. 5. Podmínky pobytu v Kolpingově domě

Zájemci o službu jsou písemně evidováni na základě žádosti vlastní nebo zastupujícího oddělení sociálně právní ochrany dětí, včetně kontaktních telefonů a adres. Očekává-li se uvolnění místa v azylovém domě, zhodnotí zaměstnanci na společné poradě situace všech evidovaných asi 3 týdny před zamýšleným nástupem nového uživatele. Vzhledem k množství zájemců, které mnohonásobně převyšuje kapacitu organizace, je při výběru uplatňováno kritérium naléhavosti, ale i skutečnost, zda uchazeč potřebuje a je ochoten využívat i sociálně aktivizačních služeb.

(Program Kolpingova domu, viz Příloha č. 6)

Před podpisem smlouvy je zájemce o službu pozván do azylového domu, aby se seznámil s prostředím, nabízenými službami, pravidly provozu, programem i případnými důsledky porušení smlouvy. Je veden k tomu, aby pojmenoval příčiny své situace a také cíle, kterých by chtěl během pobytu dosáhnout.

Pokud se uchazeč rozhodne a je mu umožněno do azylového domu nastoupit, je s ním podepsána smlouva o poskytování sociálních služeb. Obvykle se jedná o matku s dítětem, které je poté přidělen samostatný byt o 1 pokoji s kuchyňským koutem, předsíní a koupelnou, vybavený spotřebiči, nábytkem, lůžkovinami a nádobím. Klientka se při přijetí zavazuje k dodržování domácího řádu a k účasti na programu azylového domu, který přispívá k řešení nepříznivé sociální situace a k sociální integraci. O přijetí do azylového domu je vyrozuměn příslušný Orgán sociálně právní ochrany dětí a bytový odbor ÚMČ v místě trvalého bydliště, kam si klientka po nástupu podává žádost o byt.

Klientka v Kolpingově domě žije běžným způsobem života. Samostatně hospodaří, pečuje o své dítě a domácnost. O svém volném čase rozhoduje sama s výjimkou účasti na programu, ke kterému se ve smlouvě zavázala. Částečně je její pohyb omezen i domácím řádem, který ochraňuje především zájmy dětí. Klientka je postupně zapojována do provozu azylového domu, služeb na udržování objektu a do programu. Po uplynutí tří měsíců se klientka i poskytovatel služby dohodnou, zda pobyt v azylovém domě prodlouží. Takto se postupuje každé 3 měsíce až do ukončení pobytu.

(čerpáno z Organizačního řádu Kolpingova domu – Praha 8)

4. Sociální práce v Kolpingově domě

Nyní podrobněji představím sociální práci v Kolpingově domě. Mezi metody sociální práce patří případová, skupinová a komunitní práce.

4. 1. Pomoc s psaním žádostí o byt

Klientky Kolpingova domu si mohou často myslet, že hlavní cíl pobytu je, aby jim sociální pracovnice pomohly získat byt. Mezi cíle to jistě patří, ale je potřeba spíše pracovat na tom, aby si klientky samy vyřídily, co potřebují. Nepochybně se však každá klientka setká s pomocí se psaním žádosti o byt. Žádá se o sociální nebo o obecní byt.

Se sociální pracovníci klientky probírají také možnosti získání podnájmu, průběžně sledují tržní ceny nájmu a potom vše s klientkami konzultují. V současné době má Kolpingův dům k dispozici čtyři tréninkové byty. Ty slouží klientkám, které za dobu pobytu v azylovém domě prošly jistými změnami, udělaly určitý pokrok a jsou schopné samy se starat o sebe, o své děti a pravidelně platit nájem.

4. 2. Pomoc s finančním hospodařením

Klientky Kolpingova domu často neumějí hospodařit s penězi. Stává se, že pokud se jim v obchodě něco zamlouvá, koupí si to, bez ohledu na to, kolik peněz jim do konce měsíce zbývá a hned si neuvědomí, že si to vlastně ani nemohou dovolit. Pracovnice Kolpingova domu pomáhají klientkám s finančním hospodařením tak, že část peněz z výplaty si nechají u sebe a ke konci měsíce si klienty zbytek výplaty můžou vybrat. Jde o to, aby se klientky naučily hospodařit s menší sumou peněz, než je celá jejich výplata. Pokud budou mít u sebe více peněz, opticky se může zdát, že je i dost peněz na útratu.

Dále sociální pracovnice od klientek často vyžadují týdenní rozpis nákupu pro sebe a své děti. Chtějí po nich, aby napsaly, co přesně koupí a kolik budou určité potraviny stát. Je zde potřeba, aby klientky byly hodně iniciativní a spíše to dělaly samy. Sociální pracovnice by měla hlavně přihlížet a radit v případě, kdy je potřeba. A to z důvodu, že hospodaření s penězi musí mít klientky svým způsobem zautomatizované.

4. 3. Vypracovávání individuálních cílů pro klientky

Každá klientka Kolpingova domu během pravidelných konzultací se sociálními pracovníci vyplňuje formulář, který slouží ke sebehodnocení klientek (viz. Příloha č. 5). Klientky se samy hodnotí v různých kategoriích např. v kategorii péče o dítě, komunikace, životní styl apod. Může se ohodnotit body na škále 0 až 10, kdy 0 znamená, že se hodnotí velmi nízko, 10 naopak znamená velmi vysoko.

Pokud v něčem klientka selhává a sama se hodnotí nízkým stupněm, konzultuje to s pracovníci a díky tomu vzniká práce na individuálních cílech. Např. klientka J. hodnotí kritérium, které se zaměřuje na dluhy, počtem šesti bodů. V tomto případě ví, že je to její nedostatek a je potřeba pracovat na pravidelném splácení dluhů. S pracovníci poté vypracují individuální plán, kde si klientka domlouvá splátkový kalendář.

Jako další příklad chci uvést problém s chováním klientky A. vůči ostatním. Občas se jí stane, že se snadno rozčílí a je na ostatní nepřijemná. Uvědomuje si, že je potřeba na tom zapracovat a hodnotí se pěti body. Sociální pracovníce s ní poté rozebírá její chování a doporučuje jí některé techniky, například jak se lépe ovládat a připomíná, že má možnost požádat psychoterapeutku o pomoc se svým sebeovládáním. Podle mého názoru je vyplnění tohoto dotazníku důležité, protože prvním krokem jak řešit své nedostatky, je uvědomit si je.

4. 4. Komunitní setkávání

Každý týden se v Kolpingově domě koná pravidelné komunitní setkávání, které má podle mého názoru posílit kolektiv mezi klientkami a také mezi pracovním týmem Kolpingova domu

4. 4. 1. Vysvětlení pojmu komunita

Oldřich Matoušek slovem komunita myslí: „Společenství lidí žijících v jedné instituce nebo v jedné lokalitě. Komunita má svou atmosféru, své způsoby komunikace, svou hranici, která je více nebo méně propustná vůči okolí. Místní komunita uspokojuje potřebu blízkosti, intimitu, rozšířeného domova.“

(Matoušek O., Slovník sociální práce, 2003, str. 92)

Pospolitosť skupiny vŕzí v podporovaní vzťahů medzi členy komunity. Každá skupina má úkol, napŕ. môže vytvoriť atmosféru bezpečí a akceptovaní, v níž môže k uzdravení dojít. Společná účasť na činnosťach komunity, vzájemné porozumení a pomoc, ovšem i kritika jsou samozřejmostí a poskytují účinnou zpětnou vazbu jednotlivcům i komunitě. Zájmy komunity zde stojí nad zájmy jednotlivce a přizpůsobení se vede k individuální spokojenosti všech členů a ke společnému cíli. Podporuje se řešení konfliktů tváří v tvář.

(Hartl P., Komunita občanská a komunita terapeutická, 1997)

4. 4. 2. Průběh komunitního setkávání v Kolpingově domě

Během komunitního setkávání se jednou za týden sejdou všechny klientky a všechny pracovnice Kolpingova domu, někdy jsou přítomny i praktikantky, záleží však na tom, zda je v domě přítomen někdo, kdo pohlídá děti. Komunitní setkávání má svá pravidla:

Pravidlo č. 1: mluví jen jeden.

Pravidlo č. 2: nikdo není nucen k mluvení

Pravidlo č. 3: dodržuje se mlčenlivost o čem se na komunitě mluvilo

Pravidlo č. 4: nemluví se o někom, kdo momentálně není přítomen

Komunitní setkávání probíhá tak, že všichni sedí v kolečku a nejdříve se pracovnice matek ptají co je nového a zda se jim během týdne přihodilo hezkého a zda se o to s ostatními chtějí podělit. Často se stává, že není téma, ale není to tak vždy. Pokud není téma k hovoru a zbude trochu času, přijde na řadu hra, například: „Místa si vymění ti, kteří...“

Myslím si, že je příjemné a užitečné si jednou za týden najít půlhodinku společné debaty. Ptala jsem se, proč na to není vyhrazena delší doba, například hodina. Je to prý kvůli dětem. Klientky by byly nervózní, kdyby nebyly delší dobu u svých dětí. Před komunitou mají i půlhodinovou poradou se sociálními pracovníci.

4. 5. Videotrénink interakcí

Videotrénink interakcí patří mezi povinné služby Kolpingova domu. Ve výzkumu zjišťující míru spokojenosti se sociálními službami v Kolpingově domě se tato služba umístila na třetím místě. Z odborné literatury jsem čerpala teoretické informace o videotréninku interakcí, které doplním svými postřehy z praxe.

4. 5. 1. Vysvětlení pojmu

Videotrénink interakcí je český souhrnný název pro tzv. video-home training a video interaction guidance. Jsou to názvy, se kterými se můžeme setkat v anglosaské oblasti pro označení téže metody. Metoda videotréninku interakcí vznikla okolo roku 1980 v Nizozemí jako jedna z krátkodobých a intenzivních forem péče v domácím prostředí rodin, tedy tam, kde problém vzniká. Je určena především pro rodiny mající problémy při výchově dětí. Může být také nabízena jako alternativa k dlouhodobé ambulantní péči o děti a mladistvé s poruchami v sociálně-emočním vývoji.

(Koběřská P., Beaufortová K., Videotrénink interakcí, 2003)

„V České republice jsme se seznámili s metodou videotrénink interakcí (dále VTI) v roce 1993. Byla založena nevládní organizace SPIN, která tuto metodu šíří v České republice. Obecné principy charakterizující VTI jsou následující: Ve VTI pracujeme s rodinou v rámci jejího přirozeného prostředí. VTI se napojuje na aktuální prožitky členů rodiny, na horizont "tady a teď". VTI se orientuje zásadně podle přání klientů a je zaměřen na flexibilní, dobře srozumitelné, pozitivně formulované a krátkodobě dosažitelné cíle. Základním médiem je videozáznam, základním nástrojem terapeuta je rozhovor. VTI klade důraz na pozitivně formulovanou zpětnou vazbu. Pozitivní momenty kontaktu mezi rodiči a dětmi jsou posilovány a dále rozvíjeny. Jsou vyzdvihovány spíše silné stránky rodiny než problém.“

(Matoušek O. a kol., Metody a řízení sociální práce, 2003)

Cílem VTI je posilování individuálních zdrojů ve smyslu zvyšování pozitivní kapacity rodičů a dětí řešit vlastní potíže. Jedná se o přerušení negativních vzorců a nahrazení je rozvíjením nových pozitivních kontaktů. Cílem je na jedné straně rozpoznání silných stránek rodiče, na straně druhé jde o pomoc rodičům, aby si mohli osvojit nové informace a dovednosti k podpoře funkčního a úspěšného kontaktu se svým dítětem. Úspěšný kontakt je podmínkou vyhovující komunikace v rodině a tím i dobrého rodinného klimatu, nezbytného pro harmonický vývoj dítěte.

(Koběřská P., Beaufortová K., Videotrénink interakcí, 2003)

4. 5. 2. Typologie problémů

Při práci s rodinou je VTI v současnosti nejčastěji používán v těchto situacích nebo u následujících kategorií a okruhů problémů:

sociálně-emoční problémy dítěte, neschopnost navazovat kontakty
výchovné problémy, problémy s učením
hyperaktivita dítěte, nadměrný pláč dítěte
organická postižení dítěte, opoždění vývoje dítěte
multiproblémové rodiny a rodiny, kde hrozí odebrání dítěte do náhradní péče
náhradní rodiny v procesu osvojování dítěte
(*Matoušek O. a kol., Metody a řízení sociální práce, 2003*)

4. 5. 3. Průběh VTI v Kolpingově domě

Videotrénink v Kolpingově domě probíhá tak, že se nejdříve natáčí video s matkou a jejím dítětem. Nejdůležitější je část, kdy později videotrenérka konzultuje nahrávku s matkou. Videotrenérka vybere takové úseky, kde matkám může ukázat pozitivní momenty kontaktu s dítětem. Videotrenérka matkám pokládá otevřené otázky typu: Co se tady děje? Kdo má zde iniciativu? Jaká je to iniciativa? Co jste zrovna odpověděla? Jaká byla reakce dítěte? Díky těmto otázkám a díky celému videotréninku si matky lépe uvědomí, jak se svým dítětem komunikují a co je dobré na komunikaci dále posilovat.

Byla jsem přítomna u rozboru nahrávky s klientkou Š. Na videu krmila svého osmnáctiměsíčního syna. Syn jedl, soustředil se na jídlo a potom se na Š. podíval. Š. na jeho pohled zareagovala slovy: "Hezky papáš." A usmála se na něj. Videotrenérka se ptala, co se zde přihodilo. Klientka chvíli váhala, nevěděla co říci, ale později řekla, že její syn hezky papá. Videotrenérka souhlasila a pochválila klientku Š. za tuto reakci. Vysvětlila, proč je pro syna dobré, když na něho matka takto reaguje. Dále se promítal úsek nahrávky, kdy si syn prohlížel knížku s obrázky zvířat. Prohlížel si jí dlouho, některé stránky otočil rychle, jiné ho naopak více zaujaly a déle si je prohlížel. Ukázal na koně a Š. zareagovala slovy: "Koníček, víš co dělá koníček?" Hned na to řekla: "klo klo" (řeč koně).

Videotrenérka se znovu ptala, co se zde dělo. Š. odpověděla, že řekla: "Koníček, klo, klo", což bylo správně. Videotrenérka pochválila klientku za to, že reagovala na obrázek na který její syn ukazoval. Bylo vidět, že syna koníček zaujal a mělo velký význam mu říci, které zvířátko ho zaujalo a naznačit mu jaké zvuky vydává. Klientka si všimla spousty věcí, které by za normálních okolností přehlédla, nebo jim nepřikládala takový význam. Je to určitě důležité pro vývoj vztahu a komunikace mezi ní a jejím synem.

5. Vlastní zkušenost získaná v Kolpingově domě

V Kolpingově domě jsem byla na dlouhodobé praxi, měla jsem možnost zúčastnit se programu pro klientky, často jsem byla přítomna na konzultacích. V této kapitole chci sociální služby představit a zhodnotit jejich fungování.

5. 1. Vyhodnocení rozhovorů zjišťujících spokojenost klientek se službami v Kolpingově domě

Provedla jsem průzkum mezi klientkami v Kolpingově domě. Můj cíl byl zjistit jejich míru spokojenosti se službami v Kolpingově domě. V příloze č. 8 jsou otázky, na které jsem se klientek ptala. (viz Příloha č. 7) Požádala jsem sedm klientek aby jednotlivé služby v Kolpingově domě hodnotily podle této stupnice:

0 = velmi nespokojena, 1 = nespokojena, 2 = spíše nespokojena, 3 = spíše spokojena, 4 = spokojena, 5 = velmi nespokojena.

Pořadí služeb dle spokojenosti s nimi jsem zjistila tak, že jsem sečetla body a vydělila počtem klientek, které službu využívaly. Zde jsou výsledky: Ze všeho nejlépe dopadl kurz práce na počítači. Kurz vyžívaly čtyři klientky. Většina klientek ho ohodnotila stupněm číslo pět, kromě jedné, která byla „jen“ spokojena. Klientky si vychvalovaly velmi sympatického učitele a především, že se naučily pracovat s počítačovými programy jako je Word, Excel, Internet apod.

Na druhém místě skončila psychoterapie. Toto je nepovinná služba, klientka o ní může požádat v případě potřeby. Psychoterapii navštěvují tři klientky, dvě jí ohodnotily nejvyšším stupněm hodnocení, jedna klientka dala čtyři body. Myslím si, že pokud by psychoterapii využívalo více klientek, dopadla by nejlépe. Na můj dotaz, která služba Vám nejvíce pomáhá a co se změnilo ve Vašem životě díky této službě, všechny klientky, které využívají psychoterapii, uvedly právě tuto službu. Jako příklad uvedu slova jedné klientky: "Díky psychoterapii jsem klidnější, než dříve, už nejsem tolik nervózní."

Klientky jsou rovněž spokojeny se službou videotrénink interakcí. Je to první povinná služba, kterou vyhodnocuji. Využívají ji všechny klientky. Videotrénink interakcí všechny klientky ohodnotily čtyřmi body, až na jednu výjimku, která jí ohodnotila nejvyšším stupněm hodnocení.

Ptala jsem se i na konzultace se sociálními pracovníci a na kurzy vaření. Toto jsou rovněž povinné služby, stejně jako videotrénink interakcí. Tyto služby dopadly velmi podobně, proto je nechci oddělovat žádným pořadím. Výsledky se zde pohybovaly mezi stupněm hodnocení 3,6 až 4, takže klientky jsou spíše spokojené až spokojené. Na dotazy, jak jsou spokojené s konzultacemi se sociálními pracovníci, klientky často odpovídaly, že je jim sociální pracovnice Denisa nebo Hanka sympatická. Díky kurzům vaření a pečení se klientky naučily vařit nebo péct. Jedna klientka sdělila, že doma se nikdy nebude vařit ani péct pro tolik lidí, takže tato služba jedné klientce připadala nesmyslná, ale zdůraznila pro ni nejdůležitější věc – naučila se péct.

Co se týče výchovně-poradenského programu, klientky se o něm moc nevyjadřovaly. Nezmínily se, co konkrétně jim pomohlo, nebo co na programu považují za nejdůležitější, ohodnotily ho však převážně čtyřmi body - spokojena.

Pracovní program, konkrétně práce na přilehlé zahradě, dopadly hůře než ostatní služby. Tato služba je povinná kvůli počasí pouze na jaře a v létě, takže jí některé klientky zatím vůbec nepoznaly. V průměru ji ohodnotily stupněm 3,2, což znamená, že jsou spíše spokojené. Klientky se často zmínily o tom, že je "to moc nebavilo". Jen jedna klientka jí dala čtyři body se slovy "Já se práce nebojím." Další klientka prohlásila: "Moc mě to nebaví, ale je příjemné být venku s dětmi, když je takhle hezky".

Nejhůře dopadlo komunitní setkávání. Komunitní setkávání trvá pouze půl hodiny a přesto dvě klientky této službě daly dokonce hodnocení 0 - takže jsou s touto službou velmi nespokojeny. Ostatní klientky daly stupeň hodnocení 3 - spíše spokojené. Jedna klientka, která dala nulu prohlásila: "Komunity jsou mi velmi nepříjemné, necítím se tam dobře, klepu se a čekám, až to skončí." Jiná klientka řekla: "Nic se tam neřeší, přijde mi to úplně zbytečný."

Podle mého názoru je dobré komunitní setkání pravidelně podstupovat, i když některé klientky mohou být nervózní z mluvení před více lidmi. Myslím si, že díky tomuto "tréninku" to z jejich nervozitou bude týden co týden lepší a nakonec úplně vymizí. Předpokládám, že po určité době klientky přijdou na to, že ke své nervozitě nemají důvod. Ale pokud se na tomto

setkání některé klientky cítí velmi nepříjemné delší dobu, může se i stát, že se podobným činnostem budou do budoucna záměrně vyhýbat.

Klientek jsem se ptala jsem se i na další věci, nejen, aby mi hodnotily služby na číselné škále. (viz Příloha č. 7) Na otázku, co by se dalo změnit v domácím řádu, všechny klientky odpověděly, že určitě zákaz používání televize na pokojích. Některé klientky mají zkušenosti s jinými azylovými domy, kde televizi mít mohly. Nejsou s tím spokojeny z důvodu, že se přenáší různé dětské nemoci na hale, kde je televize. Jedna klientka navrhla, že by televizi na pokojích mohly mít například za nějaké odměny. Klientky mají pravidelně služby na úklid, takže by ta odměna mohla být například za včasné odvedený úklid apod. Podle klientky, která toto navrhla, by to mohla být motivace pro ostatní.

Klientky se shodovaly v názorech na sociální pracovníce, konkrétně zda jim vyhovuje jejich přístup. Podle velké většiny je dobrý hlavně z toho důvodu, že sociální pracovníce klientkám dokáží dobře vysvětlit cokoliv, čemu nerozumějí. Dále jsem se ptala, zda jim vyhovuje množství času, které jim zde sociální pracovníce věnují. Vyhovuje jim to. Sociální pracovníce si na klientky udělají čas i v případě, kdy zrovna nemají domluvenou konzultaci.

Poslední otázka se týkala plánů do budoucna. Hodně klientek má podanou žádost o byt a od toho se bude vše odvíjet. O dalších plánech po získání vlastního podnájmu se žádná klientka nezmiňovala. Některých klientek jsem se ptala na otázku, kterou jsem původně v plánu neměla. Otázka zněla takto: Kdyby Vám schválili žádost o byt a mohla byste nastoupit třeba hned zítra, odešla byste z Kolpingova domu nebo ještě nějaký čas zůstala? Ptala jsem se třech klientek a dvě řekly, že by ještě nějakou dobu zůstaly, že se ještě necítí na to, bydlet úplně samy se svým dítětem/děťmi.

Z jejich odpovědi jsem usoudila, že klientky jsou si vědomy, že jim pobyt v Kolpingově domě pomáhá. Vnímají změny, které se staly od chvíle, co nastoupily do nynějška a počítají s tím, že je po určité době čekají další změny k lepšímu.

5. 2. Kasuistika – Eliška

Ráda bych zde popsala příběh jisté klientky Kolpingova domu, vybrala jsem si Elišku, se kterou jsem byla hodně v kontaktu. Jméno klientky je smyšlené.

Eliška patří mezi typické klientky Kolpingova domu, především z důvodu, že je velmi zadlužená. V současné době je v Kolpingově domě nejdéle ze všech klientek – dva a půl roku. Eliška byla ve svých dvou letech adoptovaná. Má starší nevlastní sestru Gábinu, které je kolem čtyřiceti let. Mezi Eliščinými zájmy patří příroda, péče o děti a pečení. Je abstinentská a nekuřačka. Eliška byla přijata do Kolpingova domu dne 18. 7. 2005 v 8. měsíci těhotenství. Byla přijata na základě své žádosti, kterou podpořilo i oddělení sociálně-právní ochrany dětí Prahy 8 z důvodu pokročilého stadia těhotenství a neshod v rodině. Eliška se od počátku bez obtíží zapojila do programu azylového domu, dne 19. 8. 2005 porodila dceru Pavlínou. Se svým partnerem Filipem by Eliška ráda žila společně a vedla domácnost, především řádně vychovávali své dvě dcery a tvořili jim bezpečné, pevné zázemí a domov. Filip nemá k dispozici moc peněz. Bydlí u své matky na Praze 4. Je dlouhodobě veden v evidenci na úřadě práce a pobírá pouze sociální dávky 2900,-- Kč, z čehož musí platit pravidelně výživné 2200,-- Kč. Filip má navíc dlouholeté zdravotní potíže se kterými se léčí a tím je snaha o sehnání zaměstnání obtížnější. Zpočátku se s Eliškou spolupracovalo zejména na vyřízení dávek státní sociální podpory, na řešení jejích dluhů vůči zdravotní pojišťovně a v oblasti řešení její budoucí bytové situace.

V průběhu pobytu v Kolpingově domě prošla Eliška všemi programy. Udělala si kurz práce na počítači a půlroční kurz anglického jazyka. S péčí o děti i domácnost nemá Eliška velké problémy. Poplatek za ubytování hradí po celou dobu pobytu řádně a včas.

Za Eliškou v průběhu celého pobytu pravidelně dochází její partner Filip, který je otcem Pavlínou i další dcery Adély, narozené dne 3. 7. 2007. Eliška má kromě dvou dcer ještě prvorozeného syna Marka, narozeného dne 25. 9. 2000, kterého mají v pěstounské péči Eliščiní rodiče. Eliška Marka pravidelně navštěvuje. Syn Marek byl Elišce odebrán sociálním odborem Prahy 8 a bylo nařízeno předběžné opatření – umístění do pěstounské péče. O syna se starala Eliška pod dohledem jejich rodičů doma na trvalém pobytu, ale z důvodu vážných konfliktů s její matkou byla nucena z domu odejít a tím se styk se synem úplně narušil. Eliška má špatné vztahy se svojí matkou již delší dobu. Od svých osmnácti let s rodiči nežije. Momentálně její matka pracuje na úplném odhlášení Elišky z bytu na Praze 8. Eliška konzultovala s pracovníky Kolpingova domu případné osvojení svého syna v budoucnu.

V současné době žije Eliška dva a půl roku v Kolpingově domě. Během této doby prokázala, že nemá výrazné obtíže se skloubením péče o obě děti, zvládá péči o domácnost,

samostatně bez problémů hospodaří s penězi a zodpovědně se staví ke svým závazkům vůči zdravotní pojišťovně a vůči dopravním podnikům. Z těchto důvodů sociální pracovníce Kolpingova domu Elišce doporučují vyzkoušet si jak by zvládala žít sama se svými dcerami v jednom z tréninkových bytů.

Eliščiny nejzávažnější problémy jsou takové, že má hodně dluhů a hrozí jí exekuce na rodičovský příspěvek. Pokud by tak nastalo, nemohla by odejít do jednoho z tréninkových bytů. Sociální pracovníce na Elišku apeluje, aby začala pravidelně splácet. Doporučila jí zařídit si účet, kde by si zadala trvalý příkaz k úhradě. Pravidelné splácení dluhů bude podmínkou pro ubytování v tréninkovém bytě.

Eliška má problémy adekvátně reagovat na určité situace. Konkrétně došlo k tomu, že Eliška prudce zatřásla se svojí dcerou Pavlínou. Přitom k ní mluvila velmi zvýšeným hlasem, skoro až křičela a obvinila ji, že se kvůli ní sestra Adélka uhodila do hlavy. Eliška souhlasila s tím, že takto reagovat neměla, že to přehnal, na svou obranu říká, že tomu předcházelo několik pokusů, kdy se snažila s Pavlínou v klidu promluvit. Podle sociální pracovníce má Eliška problémy se svojí impulsivností. Během jedné z konzultací se sociální pracovnící se domluvily, že Elišku budou s ostatními pracovníci upozorňovat, když se do stavu netrpělivosti dostane, aby si to lépe uvědomila. Eliška je také často netrpělivá, často s dcerami mluví rychle a nedává jim žádný prostor k vyjádření. Eliška uznává, že je to částečně pravda a souhlasí, že je nutné navázat kontakt s dítětem a také dítěti dávat spíše jednoduché příkazy.

Často se na konzultacích se sociální pracovnící řeší finanční hospodaření Elišky a jejího partnera. Eliška je ta, kdo všechno platí. Partner Filip si dlouho nepodal žádost o přiznání invalidního důchodu, ale v současné době to změnil. Nyní má žádost podanou. Filipovi je doporučováno, aby si zkusil najít nějaké zaměstnání. Bez zaměstnání je dlouhou dobu a podle sociální pracovníce mu to takto víceméně vyhovuje. Elišce byl rovněž přiznán příspěvek na živobytí ve výši 862,- Kč. Dohromady Eliška nyní pobírá kolem 9300,- Kč. Za ubytování v Kolpingově domě platí 4 800,- Kč. Její dluhy jsou ve výši 80 000,- Kč. Polovina z částky jsou penále. Pokud Eliška splatí 40 000, penále by jí mělo být odpuštěno. Podle sociálních pracovníc je Eliška připravena bydlet ve vlastním bytě. Ale jak už jsem se zmínila, v současné době je potřeba řešit své dluhy - a to jejich pravidelným splácením.

5. 2. 1. Můj názor na Elišku

Ze všech klientek v Kolpingově domě jsem nejvíce poznala Elišku a její dvě dcery, Pavlínku a Adélku. Často jsem je hlídala a doprovázela Elišku s dcerami na cvičení. Eliška na mě působila jako žena, která je zodpovědná, hezky se stará o dcery a podle mého názoru je dobře, že sociální pracovníce tréninkový byt nabídly právě jí. Hlavní problém vidím v jejích dlužích, hrozí jí exekuce. Eliščinu nedostatky ve výchově dětí vidím v tom, že občas rychle mluví na dcery, které ji potom nestačí vnímat. Musím ale dodat, že se ve svém chování vůči dcerám lepší. Je to hlavně z toho důvodu, že Eliška na své chování získala náhled díky videotréninku interakcí. Jinak se o dcery stará velmi dobře.

5. 2. 2. Prognóza dalšího vývoje

Podle mého názoru bude Eliška bez výrazných problémů bydlet v tréninkovém bytě a později žít s partnerem Filipem a s dcerami v běžném podnájmu. Partner Filip by si měl najít nějaké zaměstnání, zatím se mu do toho příliš nechce, takže nedokáže odhadnout, kdy si zaměstnání najde. Předpokládám však, že Filip bude nucen si hledat zaměstnání hlavně kvůli stále se zvyšujícím nákladům na živobytí.

5. 2. 3. Rozhovor s Eliškou:

Přes jakou instituci jste se dozvěděla o Kolpingově domě, případně od koho jste se o Kolpingově domě dozvěděla?

Přes sociálku, šla jsem tam s tím, že jsem těhotná a nemám kam jít.

Kontaktovala jste sociální pracovníci Vy, nebo ona Vás?

Šla jsem za ní.

Jak dlouho žijete v Kolpingově domě?

Letos 18. 7. to budou tři roky.

Jak dlouho jste čekala na přijetí do Kolpingova domu?

5 měsíců.

Jak by jste popsala přístup pracovníc Kolpingova domu k Vám a který přístup Vám nejlépe vyhovuje?

Dobrý přístup. I když pokud je zde někdo déle, může mu to občas lézt na nervy. Občas je to "ponorka".

Vyhovuje Vám množství času, který Vám zde pracovníce věnují?

Naprosto mi to vyhovuje.

Nyní mi prosím ohodnoťte spokojenost s jednotlivými službami na škále 0 – 5.

0 = velmi nespokojená, 1 = nespokojená, 2 = spíše nespokojená, 3 = spíše spokojená, 4 = spokojená, 5 = velmi spokojená

Služby:

▪ Konzultace se sociálními pracovníci Denisou	4
▪ Výchovný pohovor s pracovnící Jitkou	4
▪ Výchovný pohovor s pracovnící Ivetou	4
▪ Videotrénink interakcí	4
▪ Individuální psychoterapie	nevyužívám
▪ Komunitní setkávání	3
▪ Kurzy pečení/vaření	4
▪ Kurzy práce na počítači	5

Která z těchto služeb Vám nejvíce pomáhá? Změnilo se něco ve Vašem životě díky této službě?

Nejvíce mi pomohl kurz práce na počítači, díky tomu jsem se naučila pracovat s počítačem. Dále jsem se zde naučila péct. A také mi pomáhají konzultace, protože jsem teď díky nim schopna zařídit si spoustu věcí na úřadech atd. Celkově mi tento pobyt pomohl, vytvořila jsem zde pro dcery zázemí.

Chybí Vám v Kolpingova domě něco? (například další služba apod.)

Chybí mi televize na pokojích a také mi chybí, že s přítelem nemůžeme být tolik spolu. Návštěvy jsou přes všední den od 14:00 - 19:00 a o víkendu jsou od 9:00 do 19:00.

S čím v Kolpingova domě nejste spokojena a proč?

Vadí mi služby a s tím spojené chování některých matek. Nejsou zodpovědné a přidělávají práci ostatním.

Pokud byste dostala možnost změnit cokoli v domácím řádu Kolpingova domu, co by to bylo?

Asi zákaz televize na pokojích, i když chápu, proč tento zákaz je. Ale myslím si, že by se mohli udělat výjimky pro některé matky a tak by to mohla být motivace pro ostatní. Jinak si myslím, že domácí řád je v pořádku.

Jaké máte plány do budoucna?

Jsem připravena bydlet sama. Mám podanou žádost o obecní byt a pořád nic. Také stále čekám na tréninkový byt. Doufám, že to vyjde, ale mám trochu obavy ze stěhování.

Eliška dodává: Leze mi to tady svým způsobem na nervy, jsem tu už dlouho. Ale vždycky na Kolpingův dům budu ráda vzpomínat. Pro maminky s dětmi je to tu hezké. Připraví se zde na normální život. Jsem ráda, že se zde zajišťuje i charita, kde dostaneme oblečení. Mám tak o starost méně.

5. 2. 4. Závěr rozhovoru s Eliškou

Z rozhovoru s Eliškou jsem zjistila, že jí pobyt v Kolpingově domě pomohl. Mluvila o něm velmi hezky. Je si téměř jistá tím, že brzy odejde do tréninkového bytu. Chvillemi o Kolpingově domě mluvila, jakoby už v něm ani nebydlela a zpětně zhodnotila, co jí pobyt dal. Myslím si, že je připravená bydlet sama a pokud bude mít s něčím problémy, jsem si jistá, že ví, kam se obrátit pro rady potřebné pro řešení jakékoli situace. Eliška na otázky odpovídala otevřeně a dodala i něco navíc.

5. 2. 5. Následující vývoj Eliščiny situace

Měla jsem možnost setkat se s Eliškou po necelém roce. Kontaktovala jsem sociální pracovníci Kolpingova domu a požádala ji, zda bych se s Eliškou mohla sejít. Zajímalo mě především, jestli už bydlí v tréninkovém bytě a zda se v jejím životě něco zásadního změnilo.

Eliška bydlí v tréninkovém bytě od července roku 2008. Jednou za týden k ní dochází sociální pracovníce Kolpingova domu. Eliška také občas navštěvuje Kolpingův dům. Její starší dcera Pavlínka začne chodit od září roku 2009 do školky, mladší dcera Adélka zvládá první krůčky. Syna Marek stále bydlí u Eliščiny matky, která ho má v pěstounské péči. Eliška Marka pravidelně navštěvuje. Vztahy se svojí matkou má Eliška lepší než před rokem. Podle Elišky je mezi nimi lepší komunikace, už se tolik nehádají.

Je pravděpodobné, že za určitou dobu bude Eliška s dcerami v tréninkovém bytě bydlet nastálo, že se z tréninkového bytu stane její vlastní trvalý podnájem. Byla jsem přítomna u pravidelné konzultace se sociální pracovnící, kde se řešila hlavně úprava poměrů péče o nezletilé děti.

Eliščin partner Filip měl původně bydlet v tréninkovém bytě s ní a s dcerami, ale vadili mu návštěvy sociálních pracovníc, takže zatím žijí odděleně. Často se však navštěvují a pomáhá Elišce s hlídáním dcer a podle Elišky se jim dostatečně věnuje. Filip přispívá na dcery 2000 Kč měsíčně. Takto se spolu dohodli, ale tato dohoda nemá žádné právní zakotvení. Podle sociální pracovníce by Eliška měla zažádat o úpravu poměrů péče o nezletilé děti. Mají spolu jen dohodu, že bude po dobu, co s Eliškou a s dcerami nežije, přispívat 2000 Kč za obě dcery. Tato dohoda je však ústní, nikoliv písemná. Eliška svému partnerovi věří, Filip jí peníze pravidelně dává, takže by to nerada řešila soudní cestou, připadá jí to nevhodné. Sociální pracovníce se jí snažila přesvědčit, že je to nutnost. Eliška to znovu zváží.

Elišce v nedávné době zvýšili v tréninkovém bytě nájem. Nyní platí cca 8 000 Kč včetně poplatků. Pobírá rodičovský příspěvek ve výši 3 800 Kč, Filip jí přispívá, jak už jsem se zmínila, 2 000 Kč měsíčně. Další příjem tvoří příspěvek na bydlení. Eliščiný příjem vystačí pouze na platbu nájmu, nákupy základních potravin, hygienických pomůcek. Se sociální pracovnící vytvořily rozpis toho, co je za měsíc potřeba koupit, zaplatit a vyšlo to téměř přesně. Sociální pracovníce Elišce doporučovala nějakou brigádu. Doporučila jí několik inzerátů v novinách a Eliška tvrdila, že má možnost nastoupit na brigádu na tři hodiny denně. Jednalo by se o úklid. Prozatím to však nemá domluvené najisto.

Zajímala jsem se také o to, jak Eliška splácí své dluhy. Minulý rok jí hrozila exekuce na rodičovský příspěvek. Bylo tomu zabráněno. Platí měsíčně 500 Kč kvůli s ohledem na její finanční situaci. Současná výše dluhů je cca 40 000 Kč. Nejvyšší procento z této částky tvoří dluhy u Dopravních podniků hl. města Prahy. Velkou část z dlužné částky tvořilo penále, zda jí bude nakonec odpuštěno Eliška netuší. Exekuce jí v současné době nehrozí.

5. 2. 6. Můj názor na Eliščinu situaci

Je velmi pravděpodobné, že Eliška po nějaké době bude v tréninkovém bytě bydlet nastálo. Záleží to však na rozhodnutí Úřadu Městské části Prahy 5, konkrétně odboru správy bytů. Bude brána v potaz především Eliščina finanční situace a jak zvládá výchovu svých dcer. S výchovou dcer nemá žádné výrazné potíže. Podle mého názoru by Eliška měla sepsat žádost na úpravu poměrů výchovy o nezletilé dcery i přesto, že svému partnerovi věří.

Pokud jí nájem nepřepadne, má v plánu přinejhorším požádat o pobyt v některém azylovém domě. Podle mého názoru to nebude nutné v případě, když si najde pravidelnou práci a požádá o úpravu poměrů výchovy vůči nezletilým dcerám, tak bude mít jistotu, že jí partner bude pravidelně přispívat.

5. 3. Rozhovor se sociální pracovníci Kolpingova domu

Požádala jsem o rozhovor sociální pracovníci Hanku, která zde pracuje delší dobu. Hlavní cíl mého rozhovoru byl, jak se daří naplňovat cíle sociální práce v Kolpingově domě a jak pracovníce získávají zpětnou vazbu od klientek.

Otázky:

1) Jak dlouho pracujete v Kolpingově domě?

Původně jsem zde byla rok na praxi. Po skončení praxe jsem tu začala pracovat. Pracuji zde osm let.

2) Jaké jsou cíle sociální práce s klientkami v Kolpingově domě?

Cíle nejen sociální práce, ale i celého týmu, je zajistit finance, uplatnit dávky, na které má klientka nárok. Pokud má klientka partnera, který má povinnost platit výživné, je potřeba to zařídit. Hlavní cíl je ekonomicky zajistit klientku, od toho se vše odvíjí. Dále chceme klientce zajistit dlouhodobé bydlení. Žádáme o obecní nebo o sociální byt, hledáme také možnosti bydlení v rámci rodiny. Také je důležité stabilizovat rodinnou situaci, pomoci s rozvodem. Pomoci s popřením nebo uznáním otcovství.

3) Jak se konkrétně na cílech podílíte?

Na ekonomickém zajištění klientky pracuji já a Denisa (druhá sociální pracovníce Kolpingova domu). Obě zajišťujeme sociálně-právní věci. Dále je důležité motivovat klientky k tomu, aby

si vyřídily a začaly splácet své dluhy. Nejvíce jsou naše klientky zadlužené u zdravotních pojišťoven, dále mají dluhy u dopravních podniků, dluhy za různé mobilní paušály, "výhodné" půjčky apod. Dříve exekuce nebyly tak časté, jak jsou nyní a je potřeba to začít řešit.

4) Co Vám na Vaší práci připadá nejnáročnější a proč?

Nejnáročnější je klientky motivovat ke změně. Dokázat, že podmínky, ve kterých vyrůstaly ve své původní rodině, nebyly ideální. Je pro ně těžké pochopit, že pro ně není vhodné žít určitým způsobem. Často argumentují tím, že "moje máma to dělala také a nic se nestalo" apod. Také je pro mě těžké jednat s romskými páry. Jde o to, že v romské komunitě vládne patriarchát. Názor ženy často nic neznamena. Pokud mi klientka na konzultaci něco odsouhlasí, není to nic platné, pokud s tím nesouhlasí i její manžel či partner. Nejefektivnější je jednat s oběma najednou, ale to bohužel vždy nejde tak často, jak by bylo potřeba.

5) Jakou službu v Kolpingově domě považujete za stěženi a proč?

Služby, kde se klientky učí něco praktického pro život. Především kurzy vaření, pečení, výchovné programy, které pomáhají s výchovou dětí. Je to z toho důvodu, že se díky tomu klientky naučí něco, co ve svém životě mohou uplatnit. Dále považuji za důležité konzultace, kde se probírají témata ze sociálně-právní oblasti. Psychoterapii také považuji za velmi důležitou. Klientky jsou často emočně nevyrovnané, rozhozené, mají toho v životě hodně za sebou a potřebují to nějakým způsobem zpracovat.

6) S čím si myslíte, že zde mají klientky největší problém?

S dodržováním režimu a s pravidly. Často je pro klientky těžké pravidelně docházet na programy a plnit své povinnosti. Také mají problémy s ranním vstáváním. Obecně se dá říci, že s pravidly, které něco přikazují nebo zakazují např. i zákaz televize na pokojích.

7) Kdviž jsme u tématu televize na pokojích: Požádala jsem klientky Kolpingova domu o rozhovory, kde jsem mimo jiné zjišťovala míru spokojenosti s jednotlivými službami. Zjistila jsem, že klientky nejsou spokojené se zákazem televize na pokojích. Uvažujete o tom, že byste tento zákaz znovu prokonzultovali a případně změnili?

Zde je nutno vysvětlit, proč v domácím řádu stojí, že platí zákaz televize na pokojích. Tento zákaz zde nemáme od vzniku Kolpingova domu. Museli jsme to zavést z důvodu, že klientky často do noci sledovaly televizi, chodily pozdě na programy, nebo nedocházely vůbec,

protože pravidelně sledovaly různé telenovely. I jejich děti sledovaly televizi více často, než je pro děti vhodné. Nedávno jsme o tom znovu diskutovali, ale shodli jsme se na tom, že mít televizi na pokojích pro klientky opravdu vhodné není.

8) Jak získáváte zpětnou vazbu od bývalých klientek Kolpingova domu, který nyní mají vlastní byt? Myslíte si, že se jim podařilo integrovat se do běžného života? A pokud ne, máte představu proč?

Velké procento bývalých klientek se občas do Kolpingova domu zastaví. Pokud to můžu odhadovat, tipla bych si přibližně 60 procent. S některými klientkami se pracuje i po ukončení pobytu. Samozřejmě záleží na tom, jak klientky odešly, pokud odešly z důvodu ukončení pobytu, dále k nám nedocházejí. V roce 2004 jsme slavili desetileté výročí založení Kolpingova domu, některé bývalé klientky se také dostavily. Nyní mají vlastní byt, mají partnera, se kterým dobře vychází, prostě se jim daří relativně dobře. Musím však říci, že klientky, kterým se nepodařilo začlenit se do běžného prostředí, se za námi sice nezastavují, ale občas znovu zažádají o pobyt v Kolpingově domě.

9) Za jak dlouho v průměru úřady zareagují na klientčinu žádost o byt?

Netroufám si odpovědět. Je to hodně individuální. V nejlepších případech se to podaří nejdříve za rok. Někdy se to podaří za pět let. Je to těžké, protože obecních a sociálních bytů je velmi málo. Většina městských částí navíc ruší pořadníky. Mezi "byťákama" je velmi těžká komunikace.

10) Uvažujete do budoucna o nějaké další službě pro klientky?

Momentálně nevím, jestli o něčem uvažujeme, ale mně osobně by se občas hodila konzultace s právníkem, kde bych mohla se svými klientkami řešit spory týkající se občanského zákoníku apod. Podle mého názoru se hodně orientuji v otázkách sociálně-právní ochrany dětí, ale občas je potřeba prokonzultovat i něco jiného.

11) Často se v souvislosti se sociální prací mluví o syndromu vyhoření. Měla jste někdy za dobu, co zde pracujete pocit, že se toto téma týká i Vás?

Ano, stává se to. Vážné to bylo však jen jednou, to mi jistá bývalá klientka ukradla z peněženky asi dva tisíce korun. Velmi mě to tenkrát rozhodilo, říkala jsem si, jestli to mé snažení má cenu. Nakonec jsem to vyřešila dvoudenní dovolenou.

12) Jak vypadá klasický běžný den Vaší práce v Kolpingově domě?

Nedá se říci, že by to byl klasický běžný den, ale klasický běžný týden. Pracujeme podle týdenního programu, který pravidelně dodržujeme. (viz. Příloha č. 7)

13) Na závěr mám pozitivní dotaz: Co se Vám na Vaší práci nejvíce líbí?

Nejvíce se mi líbí, že můžu být užitečná. Na mé práci jsou vidět výsledky, například Boženka (klientka Kolpingova domu) je "můj pochodující výsledek" Velmi na sobě pracuje, je to vidět ze dne na den. Dále se mi líbí, že mám možnost něco ovlivnit, klientky někam posunout.

Mým přáním je, aby klientka po odchodu z Kolpingova domu normálně fungovala ve svém vlastním bytě.

Velmi Vám děkuji za rozhovor.

5. 3. 1. Závěr z rozhovoru se sociální pracovnící

Z rozhovoru se sociální pracovnící Hankou jsem usoudila, že zpětnou vazbu od klientek mají a že se jim daří naplňovat cíle sociální práce. Dále jsem zjistila, že by bylo vhodné zařídit v Kolpingově domě další službu – občasné právní konzultace. Také jsem zjistila, že je těžká komunikace s úřady, které by měly pružněji reagovat na žádosti o byt a proč klientkám dělá největší problémy dodržování pravidel a režimu. Zjistila jsem, proč může být obtížné jednat s romskými páry. Potvrdil se i můj předpoklad, že pro klientky jsou velmi důležité služby, kde se učí něco praktického pro život.

5. 4. Reflexe zkušeností získané v Kolpingově domě

Podle mého názoru jsem díky praxi v Kolpingově domě získala další zkušenosti potřebné k práci sociální pracovníce. Vyzkoušela jsem si, jaké to je vést s klientkami rozhovor, napsala jsem kasuistiky, kde jsem si zjišťovala informace ze spisů a z jiných zdrojů. Díky rozhovoru se sociální pracovnící jsem zjistila co považuje za stěžejní službu pro klientky a díky krátkému dotazníku pro klientky jsem zjistila, kterou službu naopak považují za stěžejní ony.

Byla jsem přítomna i na konzultacích s klientkami, na výchovných programech, na poradách, komunitách, ale pro mě osobně byla nejzajímavější a nejpřínosnější účast na rozboru videotréninku interakcí, kde jsem se přesvědčila, jak je pro klientky důležité se při

styku se svým dítětem vidět. Videotrénink posiluje pozitivní vazby mezi matkou a dítětem, takže když matka vidí, jak se jí v interakci se svým dítětem daří, posiluje to nejen její vztah k dítěti, ale potom se přiklání častěji činnostem, o kterých ví, že jsou pro dítě důležité. A nesmím opomenout i to, že má ze sebe radost a posiluje si své sebevědomí.

Podle mého názoru je obtížné přesvědčovat klientky o svém názoru, který považují za správný, pokud ony samy mají jiný, opačný názor. Často argumentují tím, že u nich doma se to dělalo tak či onak, jsou na to zvyklé a nic špatného na tom nevidí. Takže trvají na svém a ve výsledku dělají to, co uznávají za vhodné ony.

Na školní supervizi jsem přišla s tímto tématem a dostala jsem radu, že je dobré s klientkami hovořit o určitých změnách k lepšímu tak, aby ony samy si přišly na to, že se to může dělat i jinak. Uvedu vymyšlený příklad: Není vhodné říkat: „Markéto, nedávejte svému synovi na noc sladkou sušenku, protože je v ní cukr, který ho povzbudí a potom nebude spát.“ Zde hrozí, že klientka Markéta bude protestovat už z důvodu, že přeci ona sama musí nejlépe vědět, jak se starat o své dítě. Navrhuji přijatelnější způsob:

Soc. pracovnice: „Markéto, váš syn prý nemůže večer spát. Netušíte čím to je?“

Markéta: „Nevím.“

Soc. pracovnice: „Co váš syn dělá předtím, než jde spát?“

Markéta: „Vezme si pár sušenek, potom si dlouho hraje a „blbne“.

Soc. pracovnice: „Pár sušenek? V sušenkách může být hodně cukru, možná po něm je tak aktivní. Myslíte si, že to může být pravda?“

Markéta: „To mě vůbec nenapadlo. Už mu ty sušenky radši nebudu dávat.“

Trochu jsem to sice zjednodušila, ale chtěla jsem na tomto vymyšleném příkladě znázornit rozdíly v direktivní a nedirektivní komunikaci. Podle mého názoru je v tomto případě vhodná nedirektivní.

Závěr

Cíl mé práce byl zjistit, jak se daří organizaci Kolpingův dům pomáhat klientkám v obtížných životních situacích, díky kterým se u nich zvyšuje riziko sociálního vyloučení. Jak klientkám sociální práce v tomto azylovém domě pomáhá a zda se jim po skončení pobytu podařilo integrovat se do běžného sociálního prostředí. I když jsem si vědoma, že se jedná pouze o dílčí pohled, domnívám se, že jde o významnou informaci.

Ze strany klientek jsem se setkala s převážně pozitivním vztahem ke Kolpingovu domu. Může jim sice dělat problémy dodržovat určitý řád a přizpůsobit se pravidlům azylového domu, ale některé klientky samy uznaly, že nyní dodržování pravidel vidí jinak a uvědomují si, že vše, čeho se třeba i s nezájmem a s nechutí musely zúčastnit, pro ně bylo nějakým způsobem užitečné. V současné době Kolpingův dům eviduje ročně přes sto žádostí o ubytování.

Po odchodu z Kolpingova domu se klientkám většinou daří integrovat se do běžného sociálního prostředí. Zjistila jsem to jednak z rozhovoru se sociální pracovnící Kolpingova domu a hlavně jsem to mohla vypožorovat na bývalé klientce Elišce. Její příběh mi posloužil jako podklad pro kasuistiku. Nyní se svými dcerami žije v tréninkovém bytě a předpokládá se, že v nejbližší době přejde do běžného podnájmu.

Nemám nic, co bych vytkla způsobům sociální práce v Kolpingově domě. Kolpingův dům je výjimečný tím, kolik času klientkám věnuje a programem, který pomáhá zlepšovat převážně rodičovské schopnosti a dovednosti klientek. Dovoluji si tvrdit, že pokud se mladá matka ocitne v obtížné životní situaci a dostane se do Kolpingova domu, je velká pravděpodobnost, že se její situace změní k lepšímu a tímto pobytem se minimalizují rizika upadnutí do sociálního vyloučení.

Seznam použité literatury

HARTL Pavel, *Komunita občanská a komunita terapeutická*, Sociologické nakladatelství Praha 1997, **ISBN 80-85850-45-1**

KAHOUN Vilém a kol., *Vybrané kapitoly k sociální práci, Sociální práce II.*, Triton v Praze roku 2007, 1. vydání, **ISBN 978-80-7387-064-5**

KOBĚRSKÁ P., BEAUFORTOVÁ K., *Videotrénink interakcí: studijní materiály pro úvodní kurzy*, SPIN Praha 2003

MATOUŠEK Oldřich, KOLÁČKOVÁ Jana, KODYMOVÁ Pavla, *Sociální práce v praxi*, Portál Praha 2005, **ISBN 80-7367-002-X**

MATOUŠEK Oldřich a kol., *Metody a řízení sociální práce*, Portál Praha 2003, **ISBN 80-7178-548-2**

MATOUŠEK Oldřich, *Slovník sociální práce*, Portál Praha 2003, **ISBN 80-7178-549-0**

MATOUŠEK Oldřich a kol., *Sociální služby*, Portál Praha 2007, **ISBN 978-80-7367-310-9**

MATOUŠEK Oldřich a kol., *Základy sociální práce*, Portál Praha 2001

TOUŠEK Ladislav, *Sociální vyloučení a prostorová segregace*, Přehledové studie 07/11, Centrum aplikované antropologie a terénního výzkumu (www.caat.), 2007

Internetové stránky:

<http://www.clovekvtsni.cz/index2.php?parent=113&sid=113&id=119>, dne 25. 5. 2009

<http://www.kolping.cz/azyl.aspx>, dne 6. 5. 2009

<http://www.kolpingpraha.cz/azylovy-dum>, dne 6. 5. 2009

<http://www.mpsv.cz/cs/2>, dne 13. 4. 2009

(<http://www.sagit.cz/pages/sbirkatxt.asp?cd=76&typ=r&zdroj=sb06108>, dne 13. 4. 2009)

Organizační řád Kolpingova domu

Dávky řešící pomoc v hmotné nouzi

- „Dávkami, kterými se řeší pomoc v hmotné nouzi, jsou:
 1. **příspěvek na živobytí**
 2. **doplatek na bydlení**
 3. **mimořádná okamžitá pomoc**

Příspěvek na živobytí

- Je základní dávkou pomoci v hmotné nouzi, která pomáhá osobě či rodině při nedostatečném příjmu.
- Nárok na příspěvek na živobytí vzniká osobě či rodině, pokud po odečtení přiměřených nákladů na bydlení nedosahuje příjem této osoby či rodiny částky živobytí.
- Částka živobytí je stanovena pro každou osobu individuálně, a to na základě hodnocení její snahy a možností. Pro stanovení živobytí rodiny se jednotlivé částky živobytí osob sčítají. Částka živobytí se odvíjí od částek životního a existenčního minima.
- Částka živobytí u osoby, která dluží na výživném pro nezletilé dítě částku vyšší než trojnásobek stanovené měsíční splátky nebo která nepředloží na výzvu individuální akční plán vypracovaný úřadem práce, činí částku existenčního minima.
- Částka živobytí u osoby, která pobírá příspěvek na živobytí déle jak 6 měsíců, činí částku existenčního minima. Toto neplatí u osoby, u které se nezkoumá možnost zvýšit si příjem vlastní prací, osoby pobírající podporu v nezaměstnanosti nebo podporu při rekvalifikaci, osoby, která má příjem z výdělečné činnosti a osoby, která vykonává veřejnou službu v rozsahu alespoň 20 hodin v kalendářním měsíci.
- Je specifikována a rozšířena forma vyplácení příspěvku na živobytí, a to prostřednictvím poukázky a elektronického platebního prostředku.
- Výše příspěvku na živobytí se stanovuje jako rozdíl mezi živobytím osoby či rodiny a jejich příjmem, od kterého se odečtou přiměřené náklady na bydlení. (Přiměřené náklady na bydlení jsou náklady na bydlení, maximálně však do výše 30 %, v Praze 35 %, příjmu osoby či rodiny).

Doplatek na bydlení

- Druhá dávka pomoci v hmotné nouzi řeší nedostatek příjmu k uhrazení nákladů na bydlení tam, kde nestačí vlastní příjmy osoby či rodiny včetně příspěvku na bydlení ze systému státní sociální podpory.
- Dávka je poskytována nájemci nebo vlastníku bytu, který má nárok na příspěvek na živobytí a na příspěvek na bydlení.
- Zákon umožňuje poskytnout doplatek na bydlení i ve výjimečných případech, kdy žadatel nemá nárok na příspěvek na živobytí, případně i žadateli, který nemá nárok na příspěvek na bydlení, protože využívá jinou než nájemní formu bydlení.
- Výše doplatku na bydlení je stanovena tak, aby po zaplacení odůvodněných nákladů na bydlení (tj. nájmu, služeb s bydlením spojených a nákladů za dodávky energií) zůstala osobě či rodině částka živobytí.

Mimořádná okamžitá pomoc

Je poskytována osobám, které se ocitnou v situacích, které je nutno bezodkladně řešit. Zákon stanoví pět takových situací:

1. Nejsou plněny podmínky hmotné nouze, ale v případě neposkytnutí pomoci osobě hrozí vážná újma na zdraví. Dávku lze poskytnout v částce, která doplní příjem osoby do výše existenčního minima (v případě nezaopatřeného dítěte do životního minima).
2. Postižení vážnou mimořádnou událostí (živelní pohroma, větrná pohroma, ekologická havárie, požár apod.) Dávku lze poskytnout až do výše 15násobku částky životního minima jednotlivce, tj. až do výše 46 890 Kč.
3. Nedostatek prostředků k úhradě jednorázového výdaje spojeného např. se zaplacením poplatku za vystavení duplikátů osobních dokladů nebo v případě ztráty peněžních prostředků. Dávku lze poskytnout až do výše tohoto jednorázového výdaje.
4. Nedostatek prostředků k nákupu nebo opravě předmětů dlouhodobé potřeby nebo k uhrazení odůvodněných nákladů vznikajících v souvislosti se vzděláním nebo se zájmovou činností nezaopatřených dětí. Dávku lze poskytnout až do výše těchto výdajů, maximálně však v průběhu kalendářního roku do výše 10násobku částky životního minima jednotlivce, tj. až do částky 31 260 Kč.
5. Ohrožení sociálním vyloučením. Jde např. o situace osob vracejících se z vězení, z dětského domova a z pěstounské péče po dosažení zletilosti nebo po ukončení léčby chorobných závislostí. Dávku lze poskytnout až do výše 1000 Kč. V průběhu roku může být poskytnuta opakovaně, součet však nesmí překročit 4násobek částky životního minima jednotlivce, tj. maximálně částku 12 504 Kč.“

(<http://www.mpsv.cz/cs/5#djp>, dne 16. 4. 2009)

Ostatní azylové domy pro matky s dětmi v České republice

Azylové domy pro matky s dětmi v Praze

Otevřené srdce

Azylový dům pro matky s dětmi, které se ocitly v krizové sociální situaci.

adresa : Žilinská 216, 141 00 Praha 4

tel/fax : 272766694

e-mail : azylovy.dum@seznam.cz

Pečovatelská služba Praha 6 (pobočka Praha-Břevnov)

Poskytování ubytování pro rodiče a děti v nouzi.

Na viničce 624/9

169 00 Praha-Břevnov

Telefon: +420 224 325 996

ROSA – centrum pro týrané a osamělé ženy

Podolská 242

14700 Praha 4 - Podolí

Tel.: 241432466, 602246102

E-mail: info@rosa-os.cz

www.rosa-os.cz

Azylový dům pro matky s dětmi

Adresa: Jasminová 2904/35

Praha 10, 106 00

Telefon: 272 657 059

Recepce: 272 657 058

Ostrov bezpečí

azylový dům pro matky s dětmi

Praha 5, 272657058

Mimopražské azylové domy pro matky s dětmi

Azylový dům Kladno, o.p.s.

Poskytování přechodného ubytování matkám s nezletilými dětmi v těžké životní situaci. Provoz poradny obětem domácího násilí.

J. Hory 1971

272 01 Kladno

Telefon: +420 312 247 016

Fax: +420 312 245 213

E-mail: azylovydumkladno@seznam.cz

www: <http://www.azylovydumkladno.wz>.

Azylový dům pro ženy a matky s dětmi o.p.s.

Hrbová 1561, 755 01 Vsetín

Telefon/fax: 571 421 062

Projekt Dům pro matky s dětmi v tísni: Jonáš

Sídlo: Dubická 2189, 470 01, Česká Lípa.

Telefon: NONSTOP : 487 829 873/ 774 116 499

vedoucí : 487 829 872/ 776 116 416

Občanské sdružení Na počátku

telefon: 548221405

adresa: Soběšická 60, 614 00, Brno

Občanské sdružení Rybka

Azylový dům pro rodiny s dětmi
Komenského 73, 384 21 Husinec,
mobil: +420 723 98 16 14; tel.: +420 388 33 12 74
<http://www.rybka-az.cz/index.html>

Oblastní charita Havlíčkův Brod

Poskytování ubytování na nezbytně nutnou dobu těhotným ženám a matkám s dětmi, které se ocitly v tíživé životní situaci.
<http://www.charitahb.cz/>

Oblastní charita Hradec Králové

Provoz domova pro matky s dětmi. Nabídka dočasného ubytování ženám s dětmi, které ze závažných důvodů ztratily možnost vlastního bydlení.
Velké náměstí 34
500 03 Hradec Králové

Oblastní charita Klatovy

Nabídka azylového bydlení pro matky s dětmi v nouzi.
Domov sv. Zdislavy pro matky s dětmi v tísní
adresa Měchurova 317, 339 01 Klatovy
telefon 376 323 210, 731 433 085
vedoucí Jaroslava Smolíková DiS
e-mail dmd@charitakt.cz

Oblastní charita Liberec

Nabídka azylového bydlení pro matky s dětmi v nouzi.
Domov sv. Anny
adresa: Jungmannova 333/23, 460 01 Liberec 1
telefon/fax: 485 108 782
e-mail: charitaliberec@volny.cz

Oblastní charita Teplice v Čechách

Provoz azylového domu určeného maminkám s dětmi a domu na půli cesty pro mladistvé.
Oblastní charita Teplice, Thámová 771/20, CZ-415 01 Teplice
Telefon: 417 562 684, E-mail: teplice@charita.cz

Řeholní dům Kongregace Naše paní milosrdenství Dobrého Pastýře

Nabídka ubytování pro matky s dětmi v tíšňové životní situaci.
Markvartovická 20/22
747 14 Ludgeřovice
Telefon: +420 595 052 494
Fax: +420 595 052 885
E-mail: ksdp@seznam.cz
Salus, o.p.s.

Nabídka ubytování pro rodiče a děti v nouzi.
Tyršova 1015/2
742 21 Kopřivnice
Telefon: +420 556 810 160
E-mail: salus@cbox.cz

Středisko křesťanské pomoci - Naděje pro život Jihlava

Provoz azylového domu pro ženy a matky s dětmi, pořádání volnočasových aktivit.
SKP - Naděje pro život
Žižkova 108
586 01 Jihlava

Petrklíč - azylový dům pro ženy a matky s dětmi

Na Krajině 44
Uherské Hradiště – Vésky

Fond ohrožených dětí – Azylový dům pro matky s dětmi Olomouc

Charakteristika činnosti: umožnit dočasné ubytování matkám s nezletilými dětmi – bytová nouze, obětí domácího násilí, těhotným ženám starší 18-ti let, dívkám z dětského domova a pěstounské péče a vytvořit jim zázemí na dobu nezbytně nutnou proto, aby mohly řešit svou tíživou sociální situaci a uspořádat své životní podmínky.

Sokolská 50, Olomouc, 772 00

Telefon: 585 221 648, Fax: 585 221 648

Městský azylový dům pro ženy a matky s dětmi

Posláním Městského azylového domu pro ženy a matky s dětmi v Pardubicích, SKP-CENTRUM, o.s., je poskytovat pomoc spojenou s přechodným ubytováním ženám bezdětným i ženám s dětmi z Pardubic nebo Pardubického kraje, které se ocitly v obtížné životní situaci.

Kontakt: Městský azylový dům pro ženy a matky s dětmi

Na Spravedlnosti 803

530 02 Pardubice

Tel.: 466 636 077

Mobil: 777 765 835

Azylový dům pro matky s dětmi

Nerudova 20

568 02 Svitavy

tel. 461 532 389

Posláním: Oblastní spolek Českého červeného kříže Svitavy provozuje ve Svitavách Azylový dům pro matky s dětmi, který poskytuje celoročně – 24 hodin denně na nezbytně dlouhou dobu nouzové ubytování matkám s dětmi, které se ocitly v těžké životní situaci a neumí ji samy řešit, pomáhá jim znovu se plnohodnotně zapojit do běžného života, naučit se starat samy o sebe a své děti, zodpovídat za své jednání. AD je přednostně určen pro uživatelky ze Svitavska.

Azylový dům pro matky s dětmi

ul. 9 května 107, Přerov

e-mail:dockalik@ssmp.cz

Azylový dům pro matky s dětmi v tísni Břeclav

Komenského 6

690 02 Břeclav-Poštorná

tel. 519 331 455 (vedoucí: 519 331 456)

fax: 519 331 458

Centrum pro matku a dítě Blansko

Sladkovského 2 b

678 01 Blansko

tel. 516411400

e-mail: ochbkcentrum@raz-dva.cz (ochbkcentrum@quick.cz)

Poznámka:mateřinka, domov pro matky s dětmi v tísni, klub Ratolest

Domov pro matky v tísni Boskovice

Kpt. Jaroše 28

680 01 Boskovice

tel. 516 452 943

Domov pro matky v tísni Hodonín

Dukelských hrdinů 57

695 01 Hodonín

tel.: 518 321 497

e-mail: dmt.hodonin@caritas.cz

web: www.hodonin.caritas.cz

kapacita zařízení: 5 jednotek soc. bydlení, 1 krizová jednotka

Domov pro matky Třebíč

Manž. Curieových 604
674 01 Třebíč
tel. 568 828 766
e-mail: dmt.trebic@caritas.cz

Domov pro matky v tísní Znojmo
Mašovická 10
669 02 Znojmo-Hradiště
tel. 515 220 755

Domov sv. Markéty pro matky s dětmi v tísní Brno
Staňkova 47, 612 00 Brno
tel. 541 240 087-8 (tel vedoucí: 541 240 088)
e-mail: dsm@charitabrno.cz

Domov pro matky s dětmi, Hradec Králové
Velká 7, 503 41 Hradec Králové
tel.: 495 221 810, 777 737 611
e-mail: dmd@hk.caritas.cz

Charitní domov pro matky s dětmi, Havlíčkův Brod
Boženy Němcové 188, 580 01 Havlíčkův Brod
tel./fax: 569 426 070

Sv. Anna - Domov pro matky s dětmi, Náchod
Borská 616/621, 547 01 Náchod
tel.: 491 427 746
e-mail: charita.nachod@mybox.cz

Domov sv. Máří Magdaleny Jiřetín pod Jedlovou
Nám. Jiřího 29
407 56 Jiřetín pod Jedlovou
kapacita: 20 matek, 40 dětí

Domov pro matky s dětmi v tísní Liberec
Jungmannova 333/23, 460 01 Liberec
kapacita zařízení: 24 osob (8 matek + 16 dětí) + krizová jednotka (max. 4 lůžka)

Dům AGAPÉ
Husitská 78
417 41 Krupka
tel./fax: 417 852 117, mobil: 776 101 103
kapacita zařízení: 3 matky s dětmi

Azylový byt pro matku s dětmi
Kroměřížská 19
752 01 Kojetín
tel: 581 761 828
e-mail: charita-kojetin@seznam.cz
web: www.kojetin.caritas.cz

Azylové ubytování pro matky s dětmi a ženy v tísní
Havlíčková 2995 , 767 01 Kroměříž
tel: 573 335 528

Azylový dům pro matky s dětmi v tísní
Pod Valy 664
Uherský Brod
tel: 572 633 105
Azylový dům pro matky s dětmi

Kpt. Zavadila 1345
757 01 Valašské Meziříčí
tel: 571 616 657
e-mail: azyldum.valmez@caritas.cz

Charitní domov pro matky s dětmi v tísní
Česká 4789
760 05 Zlín 5
tel: 577 242 788, 577 241 352
e-mail: chd.zlin@caritas.cz

Charitní domov pro matky v tísní
Třanovského 6
737 01 Český Těšín
tel.: 558 711 704

Charitní domov sv. Zdislavy pro matky v tísní
Kapitolní 14, 703 00 Ostrava-Zábřeh
tel.: 599 527 494

Domov sv. Zdislavy pro matky s dětmi v tísní Aš
Klicperova 4
352 01 Aš
tel.: 354 528 800, 777 767 010
e-mail: fchas@iol.cz

Domov sv. Zdislavy pro matky s dětmi s buňkou domu napůl cesty Domažlice
Havlovice 5
344 01 Domažlice
tel.: 379 776 388, 777 767 006
e-mail DMD.havlovice@worldonline.cz

Domov sv. Anežky pro matky s dětmi v tísní Karlovy Vary
Svobodova 348/14
360 00 Karlovy Vary
tel.: 353 565 113, 608 484 254
e-mail fchkv@seznam.cz, fch.kv@tiscali.cz

Domov sv. Zdislavy pro matky s dětmi v tísní Klatovy
Měchurova 317
339 01 Klatovy
tel.: 376 323 210, 776 784 807
e-mail och.klatovy@razdva.cz

Domov sv. Zdislavy pro matky s dětmi v tísní Plzeň
A - Čermákova 29,
320 00, Plzeň-Bory

B - Do Štěnovic 2,
317 00, Plzeň-Radobyčice
telefon: A - 377 423 159, 377 420 459, 777 767 062
telefon: B - 377 828 274, 777 767 062
e-mail: mch003@volny.cz

Samostatné spolupracující zařízení:
Sestry dobrého pastýře:
Ethna McDermott
Markvartovická 22, 747 14, Ostrava - Ludgeřovice
tel.: 069/975 24 92

Sociální projekty Kolpingova díla

Terapeutická komunita Sejřek

Terapeutická komunita Sejřek sídlí v Nedvědicích na adrese: Sejřek 13. Pomáhá lidem závislým na drogách najít si vlastní cestu životem a rozpoznat, co jim škodí a co prospívá. Cílem projektu je realizace komunitního resocializačního zařízení umožňujícího dlouhodobý léčebný program pro pět žen a deset mužů.

Cílem programu tohoto zařízení je pomoci klientům nalézt motivaci pro úplnou abstinenci. Cílem je pomoci i při opětovném zařazení do společnosti a běžného života bez návykových látek. S tím souvisí i dlouhodobá a obtížná práce zaměřená na přehodnocení a vybudování nového a zdravějšího systému hodnot a životních priorit klientů a posilování důvěry v pozitivní lidský vztah a důvěru k němu. Základem nabízené péče je dlouhodobý terapeutický a resocializační program, který se skládá ze skupinové a individuální terapie, pracovní terapie, pedagogické a výchovné práce, sociálního servisu, zátěžových programů a tréninků zodpovědnosti. Svě místo zde najde jistě i využití volného času formou sportu, kultury, klubů a výletů. Pracuje se zde i s rodinami klientů.

(<http://www.kolping.cz/sejrek.aspx>)

Spektrum - kontaktní nízkoprahové centrum

Kontaktní nízkoprahové centrum Spektrum sídlí ve Žďáře nad Sázavou na adrese: Žižkova 8. Kontaktní nízkoprahové centrum je zařízení s regionální působností, které zajišťuje služby včasné krizové intervence, poradenství, zdravotní a sociální pomoci pro jedince ohrožené zneužíváním návykových látek, uživatele drog a jejich sociální okolí.

Posláním KC Spektrum je napomáhat lidem ve Žďáru nad Sázavou a spádových oblastech, kteří jsou ohroženi užíváním návykových látek, při hledání svého prostoru ve společnosti a zmírňovat dopady vyplývající ze sociálně nežádoucích jevů ve společnosti. Cílová skupina jsou: jedinci v nepříznivé sociální situaci, kteří jsou ohroženi zneužíváním návykových látek, jedinci experimentující s návykovými látkami, problémoví uživatelé návykových látek, rodinní příslušníci a sociální okolí uživatelů, pedagogové a výchovní pracovníci. Cílová skupina není věkově ohraničena. Prioritně je program zaměřen na intravenózní uživatele návykových látek s rizikovými vzorci chování, kteří dosud nejsou v kontaktu s odbornou institucí.

(<http://www.spektrum.kolping.cz>)

Rodinou tématikou se samozřejmě zabývá projekt Kolpingův dům - azylový dům pro matky s dětmi, o kterém se zde budu velmi podrobně zmiňovat. Zde představím projekt Rodinná poradna a Dům rodin. Informace jsem opět čerpala z oficiálních internetových stránek Kolpingova díla.

Rodinná poradna

Rodinná poradna poskytuje své odborné služby široké veřejnosti. Je to psychoterapeutická pomoc rodičům a celým rodinám, ocitajícím se ve složitých situacích (vztahová problematika mezi partnery, potíže v komunikaci mezi rodiči a dětmi, výchovná

problematika, mezigenerační problémy, řešení konfliktních vztahových situací uvnitř rodiny), provádí telefonické poradenství, provádí konzultace a poradenství v oblasti mezilidských vztahů.

Dále poskytuje pomoc rodičům s dětmi v náhradní rodinné péči. Poskytuje telefonické, písemné a e-mailové poradenské služby, nabízí vyžádat si pomoc, konzultaci, případně i dlouhodobější péči u odborníka, zaměřeného na rodinnou problematiku, ve vyjimečných případech zajišťuje příjezd odborníka přímo do rodiny. Zabezpečuje následnou péči frekventantům pobytového střediska Dům rodin ve Smečně. Součástí rodinné poradny je i poradna pro ženy a dívky. Ta poskytuje podporu, poradenství nebo terapii svobodným i vdaným ženám nebo mladým dívkám, které se ocitly v tíživé životní situaci (např. v souvislosti s otěhotněním). Rodinná poradna organizuje i týdenní či víkendové programy ve Smečně. Mezi nejžádanější témata lze zařadit:

- Výchova dětí v předškolním věku
 - Konflikty – koření života
 - Umění komunikace v rodině
 - Máme adoptované dítě
 - Přáli bychom si osvojit dítě
 - Jak lépe rozumět svému dítěti
 - Hyperaktivní dítě
 - Stres a nároky okolí – jak se ubránit tlaku
 - Jak lépe rozumět sobě jako rodiči
 - Máme doma pubertáka
 - A další...
- (<http://www.dumrodin.cz/poradna/index.htm>)

Projekt Dům rodin

Dům rodin je určen především pro rodiče a děti. Mohou zde prožít příjemný víkend nebo celý týden. Budou odpočívat, ale mají možnost udělat i něco pro upevnění vztahů v rodině. K tomu pomůže program, jehož hlavní součástí je beseda s rodinným radcem. Beseda přináší mnoho zajímavého o vztazích v rodině, o výchově dětí a předkládá nové podněty pro zlepšení komunikace v rodině. Dům je připraven tak, aby vyhovoval zejména rodinám. Za důležité je považováno rodinné prostředí, dostatek zábavy pro děti, bezpečnost a dobrou stravu.

(<http://www.kolping.cz/dumrodin.aspx>)

Rozhovor s klientkami Kolpingova domu

Hlavní cíl rozhovoru: Zjistit míru spokojenosti s jednotlivými službami v Kolpingově domě.

Otázky:

- 1) Přes jakou instituci jste se dozvěděla o Kolpingově domě, případně od koho jste se o Kolpingově domě dozvěděla?
- 2) Jak dlouho žijete v Kolpingově domě?
- 3) Jak dlouho jste čekala na přijetí do Kolpingova domu?
- 4) Jak by jste popsala přístup pracovníků Kolpingova domu k Vám a který přístup Vám nejlépe vyhovuje?
- 5) Vyhovuje Vám množství času, který Vám zde pracovníci věnují?

Nyní mi prosím ohodnoťte spokojenost s jednotlivými službami na škále 0 – 5.

**0 = velmi nespokojená, 1 = nespokojená, 2 = spíše nespokojená, 3 = spíše spokojená,
4 = spokojená, 5 = velmi spokojená**

Služby:

- Konzultace se sociálními pracovníci Denisou/Hankou
 - Výchovní pohovor s pracovnící Jitkou
 - Výchovní pohovor s pracovnící Ivetou
 - Videotrénink interakcí
 - Individuální psychoterapie
 - Komunitní setkávání
 - Kurzy pečení/vaření
 - Kurzy práce na počítači
- 8) Která z těchto služeb Vám nejvíce pomáhá? Změnilo se něco ve Vašem životě díky této službě?
 - 9) Chybí Vám v Kolpingově domě něco? (například další služba apod.)
 - 10) S čím v Kolpingově domě nejste spokojena a proč?
 - 11) Pokud byste dostala možnost změnit cokoliv v domácím řádu Kolpingova domu, co by to bylo?
 - 12) Jaké máte plány do budoucna?

Velmi Vám děkuji za rozhovor.